

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apáca-utca 3. sz.**

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos pelitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vilékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra . . . 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Aki másnak vermet ás.

Ritkán teljesedett még be oly hirtelen és oly komikusan De Maistre mondása, hogy aki a pápába harap, meghal tőle — mint Bánffy bárón.

Miniszterelnökünk megirigyelte a Napóleonok, Bismarkok és — Mátyás királyok dicsőségét, s megpróbálta őket utánozni. Neki berzenkedett, s oly nagy önérzettel leczkértette meg a római szentszéket, mintha ő lett volna legalább is a német egység megteremtője. De a nagy fuvalkodásban csak úgy ne járjon, mint Aesopus békája: szét ne pukkanjon az ország és világ nevetségére.

Nálunk ma az a divat, hogy akik fegyveres emberrel kikötni nem mernek, a fegyvertelen papocskákat inzultálják; mert ezeknek állása biztosítja őket a komolyabb következmények ellen. Bánffy Dezső is étvágyat kapott a Nyitrán erőszakoskodó és gorombáskodó közegeitől, s elhatározta, hogy ő is papot fog ebédelni. Csakhogy miniszterelnöki állásához illően nem holmi apró-cseprő káplányocskát, hanem mindjárt a pápát és követét eszi meg.

Nesztét vette, hogy a nunczius Magyarországra készül látogatóba. — Nagyszerű alkalom egy nagyobb-szabású nyitrai műveletre! — Pihent eszében (ha ugyan nem valami más taktikusban!) zseniális gondolat fogalmazott meg: bele fogja csalni a nuncziust a törbe. Maga is biztatta a nuncziust, hogy csak jöjjön, a magyar nemzet ismert vendégszeretetével tárt karokkal várja. — A nunczius fejből szokott beszélni; pedig okosat beszélni még írásból is nehéz; tehát a nunczius bizonyosan ki ejt majd egy pár szót, amit az ismert liberális logikával a belügyekbe való avatkozásnak, lázításnak stb. lehet bélyegezni. S minő nagyszerű alkalom lesz ez a katolikusok bosszantására, a pápa tekintélyének, a papság hazafiságának kompromittálására!

A nunczius el is jött. — Amit a

diplomataktól hallani nem szoktunk, Magyarország külön államiségét elismerte, a tisztelgőknek adott válaszában a hazaszeretetét hangsúlyozta, nemzetünk iránti rokonszenvét ismételve kifejezte, a pápának az ezredéves kiállításra való részvételét kilátásba helyezte, s amint a lapok irták a román tulzók ügyének védelmét egyenesen megtagadta. — A higgadtabb lapok nem győzték magasztalni a nunczius tapintatosságát. — S ezzel mindenki azt hitte, hogy tul vagyunk a dolgon; csak a jó benyomások emléke maradt meg mindkét részen.

Igen ám; csak hogy Bánffy már előre elkészült a nunczius útjára vonatkozó felvilágosításaival. Pedig nála egy beszéd betanulása (sőt csak leírása is) sokkal keservebb munka, hogysen azt kárba veszni engedhetné.

És csak nem szalaszthatja el az alkalmat, hogy a katolikusokon egyet üssön.

Igaz, hogy a nunczius nem mondott és nem tett semmit, ami kifogás alá esnék; de elég hiba, hogy a néppártot ki nem közösi. Azért a szabadelvű párt elhatározta, hogy a mit a nuncziusnak szánt, azt kiutalványozza, — akár szolgált rá a nunczius akár nem. Mert hát meg kell mutatni, hogy ha a kormány más hatalmasságok előtt meg is hunyázkodik, de a pápával szembe mer szállni, a pápa vendégül jövő követével tud gorombáskodni.

Fogta tehát magát Bánffy és megintertelláltatta magát az ő hü szolgálójával Gyula város képviselőjével, akinek Gyulán rosszul állván a szénája, nagy szüksége van egy kis érdemre a magas kormány előtt. Bánffy pedig válaszában elfelejtette, hogy ő mégsem Tarnóczy és a nunczius sem a ledéci káplán. Feleletét oly hangon adta meg, ahogy már megszokta a néppártról vagy az »izgató« papokról beszélni.

S hogy szavainak nagyobb súlyt kölcsönözzön, a külügyminiszterre ráfogta,

hogy már panaszt is tett a szentszéknél a nunczius illetéktelen beavatkozásának »látszata« ellen.

Hanem a miniszterelnök ur most az egyszer beleeset a verembe, melyet a nuncziusnak ásott. A külügyminiszter már tiltakozott Bánffy állításai ellen.

A legújabb hírek szerint Bánffynak ez a kis pápafalás állásába kerülhet. A szabadelvű párt is megtanulhatja, hogy a világtörténelmet nem a szabadelvű klubban csinálják. Terényi ur is elmélkedhetik a felett, hogyan fordítja az Isten elenségére vissza az egyháza ellen irányzott fegyvert.

Különben Bánffy bukása, ha csakugyan bekövetkezik, nem tragikus csak komikus lesz. Aki a világrenddel szembe áll és elbukik, annak sorsán sajnálkozhatunk, ebben van tragikum; de ha valaki szélmalom ellen harcol s a vitorla felfordítja: az csak komédia, melyen a publikumnak joga van nevetni. S Bánffy esetleges bukása felett annál könnyebben vigasztalódhatunk, mert nem kell félnünk hogy — gyarlóbb és rosszabb jön utána.

**

Bánffy kormánya válságban.

Tegnap délelőtt budapesti tudósítónktól a következő táviratot kaptuk:

A bécsi Pol. Corr. hivatalos értesítést bocsátott közre, melyben Kálnoky kijelenti, hogy Bánffy felszólalását Agliardi ügyében nem tette magáévá. Megütközik a magyar parlamentben elhangzott csatakiáltáson. A külügyminiszter nem tett lépéseket Rómában, mert még akták sem voltak a kezében, melyekből diplomáciai fellépés szükségessége kitűnt volna. Bánffy úgy látszik teljesen járatlan a diplomáciai ügyekben.

Felszólalásának konzekvenciái lesznek.

Bánffy e nyilatkozatra Bécsbe utazott.

Bukása bizonyos. A szabadelvű pártban óriási a zavar.

Valószínű, hogy rendszerváltozás lesz.

Az egyházipolitikai javaslatok a főrendiház bizottságában.

A főrendiház hármass bizottsága tárgyalás alá vette a képviselőháznak üzenetét a vallás szabad gyakorlata és a recepczió tárgyában. Hosszabb vita volt, melyben Széchenyi Imre gr., Rudnyánszky József b., Keglevich István gr., Gajzágó Salamon, Zichy Nándor gr., Radó Kálmán, Majthényi László b., Andrássy Aladár gr., Daruváry Alajos vettek részt.

A kormány álláspontját Bánffy Dezső báró miniszterelnök és Wlassics Gyula kultuszminiszter fejtették ki. A bizottság abban állapodott meg, hogy előbbi javaslatát egész terjedelmében fentartja.

A tárgyalás külső mozzanatai között nevezetes, hogy a főpapság tüntetőleg távol maradt az üléstől. Ez az első válasz Bánffy nyilatkozatára.

Meglepetés is volt a tárgyalás folyamán, a mennyiben gróf Keglevich István, a ki eddig előharcos volt a kiegyenlíthetetlen álláspontnak, ma azzal frappirozta a bizottságot, hogy a gróf Szapáry Gyulával majdnem egészen megegyező módosítást terjesztett elő.

A tárgyalásnak csomópontját különben az képezte, hogy a kormány semmiképp sem akart belemenni a vallászabadságról szóló javaslat egészének tárgyalásába, a mit gróf Zichy Nándor követelt, mert a főrendiházról visszaküldött javaslatot a képviselőház hozzájárulásával elfogadott országgyűlési határozatnak minősítette.

Bécsi vélemények Bánffy nyilatkozataira.

A N. W. Tagl. a következőket írja: Mindjárt Bánffy báró nyilatkozatainak első olvasásánál az a sejtélem szállott meg bennünket, hogy Bánffy báró nem nagyon ismeri a külügyi hivatal diplomáciai ügyeit. Ezek az ügyek valóban nagyon, de nagyon nehezen érthetők, a nép nagy tömegének, magyar miniszterelnöknek kalvinistáknak és szabadkőműveseknek pedig egyáltalában érthetlenné. Hogyha a külügyi hivatalban gondolkodnak és cselekszenek, úgy azt higgadtan, illendően, óvatosan, vigyázattal, tartózkodva, titokban szukcezesszive teszik.

A Vaterland ezeket írja: Hogy ha Agliardi nem tett és nem mondott többet s hogyha Bánffy bárónak nincsen több bizonyi-

téka és hogyha Kálnoky gróf ezekre a bizonyítékokra támaszkodva küldte el jegyzékét Rómába, úgy ez nem egyéb, mint jól szervezett kulissza-intrika Agliardi személye ellen, vagy pedig a kulturhareznek in optima forma való megizenesése Róma ellen. Az első esetben szegyenlenünk kellene, hogy a magyar miniszterelnök hazug ürügyeknek igaztalan hangsúlyozásával személyes intrikák eszközüvé alacsonyodott le, a második esetben pedig borzadnunk kell, mert a kulturharez iszonyu veszedelem a monarchiára nézve. A Vaterland különben már kifejezte abbéli kétségét, hogy Bánffy nyilatkozatai a külügyminiszter lépése dolgában aligha felelnek meg a valóságnak.

A munkások helyzete.

Egyik előkelő bécsi lap égbekiáltó dolgokat közöl a csehországi üveggyöngy munkások sorsáról.

Csehország északi részén, az Izer és Óriáshegység vidékének lakói (Gablonz) üveggyöngyök gyártásával foglalkoznak.

E munkások helyzete rettenetes. Sem megállapított bér, sem meghatározott munkaidő nincs. E szegény ördögök 14—18 órát dolgoznak naponként. Hetenkint 2 ftot, legfeljebb 2 ft 80 krt kapnak. E mellett a nyers anyagot maguk veszik. Öt-hat éves gyermekek nagy számmal vannak a munkások között. Tíz esztendő gyermekek késő éjjel is fűzik az üveggyöngyöket. Egy-egy szénégető kunyhóban 6—8 lámpa mellett dolgoznak ezek a szánandó teremtmények, ugyanott laknak hálának és étkeznek.

Hazánknak is akárhány vidékéről tudnánk ilyen hajmeresztő részleteket közölni. P. a Környicza melletti nagy gyárban 16 éves leányok egyfolytában 24 óráig dolgoznak és kapnak érte — — 20 krt! A másik 24 órában pedig — ha akad — az utasok podgyászatezipelek. Nem régiben tele voltak a lapok egyik bennünket közelebről érintő vállalatnak gyönyörűségei. — És még csudálkoznak az emberek, hogy van munkás-kérdés! Amíg a vállalkozó töképezések ilyen szennyes módon jutnak busás jövedelmükhöz a kormány támogatásával vagy elnézésével, addig nem tudunk örülni a gyáripar fejlődésének.

Terényi Lajos.

(—a.) A hirhedtté vált, immár kormányválsághoz vezetett interpelláció hőst mutatjuk be a következőkben olvasóinknak.

Programmunkba vettük, hogy személyes

jellegű dolgokkal nem foglalkozunk. Most sem fogunk ettől eltérni. De egyrészt, mert az interpelláló képviselő személye közelebről érint bennünket, (amennyiben a váradi egyházmegye egyik autonóm — hitközségének elnöke) — másrészt, mert szomoruan jellemzi zilált viszonyainkat és üdvös tanúságot rejt magában számunkra: jónak, czélszerűnek láttuk a nunciusi interpelláció szomorú hőisével kissé bővebben foglalkozni.

Különben is nem az ő magán ügyeiről lesz szó. Magán ügyek nem fognak lapunk hasábjaira kerülni. Készséggel kijelentjük, hogy magán ügyeinek tisztaságához a gyanunak árnyéka sem fér. De nem is érezzük magunkat feljogosítva bárkinek magán ügyeiről itélni. Nyilvános dolgai azonban méltán képezik a kritika tárgyát.

Ez a »jeles« férfiú az egyház szárnyain nőtt nagyra. Nagybátyja, boldog emlékü Ipolyi püspök neveltette. Az ő hathatós pártfogása nyitott utat a képviselő ur szokatlanul gyors emelkedésének. Fiatalon, minden különös érdem, feltűnő tehetség nélkül jutott Békés vármegye főispáni székébe, honnét azonban — a esabai zavargásoknál gyengének bizonyulván — Szapáry miniszterelnök idejekorán eltávolította, — — érdemeinek elismerése nélkül, »saját kérelmére.«

A bukott nagyságot ismét az egyház vette pártfogása alá. Jóakarója, néhai Göndöcs Benedek, gyulai plébános támogatásával 15 szótöbbséggel gyulai képviselő lett. Képviselői működése teljesen ismeretlen. Az egyházipolitikai javaslatokat egytől-egyig megszavazta; a liberális nagygyűlésre kerületéből küldöttséget vezetett; — de ez nem gátolta abban, hogy újra megválasztatta magát, a gyulai kath. autonomia elnökének. Az autonómiában éppen úgy hallgat, mint a képviselőházban.

Nem régiben ke akart számolni negyedféle hallgatásáról, — de választói, tudtára adták, hogy nem kíváncsiak beszámolójára. Ha pedig mégis megtartaná beszámolóját, ők is »beszámolnak« majd képviselőjük elleni érzelmeik nyílt kifejezésével. A beszámoló így szerencsésen benne rekedt.

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Á l m o k.

A »Tiszántul« számára írta:

Mars.

Szoktak önök álmodni, — hölgyeim! ?
Persze, hogy szoktak.
Hát van-e olyan kis lány a világon, a ki soha sem álmodott volna? . . .
Nincs; biz Isten nincs.
Azt kérdezik önök, hogy: honnan tudom én ezt olyan jól? . . .
Igen egyszerű dolog.
Tudniillik: én nagyon, de nagyon jól ismerem önöket; kívülről, belülről.
Biztosítom önöket, hogy a »hölgyek ismerete« című magasabb tudományból rögtön letudnám tenni a doktoratust.
Lám; ez nem is olyan rossz eszme!
Mi is lenne csak a ezimem? . . . Lássuk csak? . . . szemész; . . . fogász; . . . megvan: »hölgyész!« . . .
Brávo! . . . tehát: hölgyész!
Vajjon, hogy is nézne ki egy olyan névjegy? persze: teljes ezimemmel.

Hahh! . . . Mily hatás! . . . Egy Herkulesfürdőn« mulató kétmázsás mama, a ki nem tud egyebet olvasni, mint a kis libát: egy, kettő, három; . . . egy nyolczvanhétezer hatszáz hetven-négy forintos kisasszony; a ki az én »mentő egyesületi-tagság«-i jelvényemet »Ferenz-József-Rend«-nek nézi . . . s akkor hölgyeim: én valóban jóéjszakát és szép álmokat kívánnék a — kétmázsás mamának; s még sok mindenkinek! . . .

(Igen természetesnek találom, hogy akad Önök között néhány kis-lány, aki törni fogja rajta a kis fejcskáját, hogy: miért választanék épen egy két-mázsás mamát? Nos, hát én csupa merő udvariasságból elébe kerülök ezeknek, s megmagyarázom pár rövid szóval:

— Mert a kétmázsás mama bizonyára nem lesz egykönnyen mozgatható! . . . ez fő-dolog: a mamák megválasztásánál.)

Nos, de hát térjünk csak vissza az álmokhoz!

Én azt állítottam az imént, hogy nincs olyan lány a világon a ki ne szokott volna álmodni; s ezt az állítástomat fönn is tartom, sőt be is bizonyítom.

Nézünk be csak legelőször: a gyermekszobába.

Épen most ébredt föl a három éves Lé-nike.

Duzzadt kis orezáin, még ott virít az álom rózsája; szöke selyem förtöcskéi rendetlenül hullanak le az arczába, s szép formás kis fehér nyakára. Két kipárnázott kövér kacsójával még ugyancsak megdolgozza ébredő szeméit; de lám, parányi kis cseresnye ajkain már ott ül a mo-

soly. S egészen boldogan sugja az édes mamának, hogy:

— Lekváros kenyeret álmodott.

Abból a másik zöld hálós ágyból is felüti a fejét egy másik kis apró jószág.

Az első mozdulatával elárulja, hogy ő már iskolás lány.

Az ágyacska körül zajra, s beszélgetésre ösztönszerűleg felül ágyában, de még álmodik tovább; s egész hangosan kezdi mondani a ma reggeli leczkét:

— A mondatnak két főrésze van, u. m.: alany és állítmány. Az alany az . . . kisasszony kérem Szabó rosszul sug! . . .

Fölébred az édes anya csengő kacajára, szerető esőkjára.

Nem akarván egy mamát több mint két lánnyal terhelni, illetve megáldani, nézzünk át a szomszéd házhoz.

Lássuk, melyik ablakon férközhetünk be? Első ablak az apa irodája.

Második, harmadik, negyedik, a nagy salon, ötödik: a mama kis salonja . . . (Itt szabad Ir-muskának délután fél négytől négyig kinézegetni, természetesen kézi munkával a kezében.)

Nos? elfogyott az ablak?

Természetes. Tessék csak belütkerülni az az udvarra! . . .

Hogy is ne, majd utczai szobát adnak lánynoknak háló-szobának.

Dehiszen látta már az apa azt a híres drámát a melynek czíme: »az elszöktetett grófnő« vagy »az ablaktól, meg vissza!«

— Lánynak udvari szobában a helye.

Tehát itt állunk az ajtó előtt.

Dr. BORONGHY ALADÁR

hölgyész; a Hozomffy testvérek üzletének állandó Kunt-schaftja; párbajsegéd és kéz-tulajdonos stb.

Hogy e miatt nagyobb kár ne essék, elhatározta, hogy véget vet a hallgatásnak. Mint a váradi egyházmegyéhez tartozó gyulai autonóm hitközségnek elnöke jobb alkalmat nem választott volna a beszédre, mint a pápa követének váradi látogatását. Kár is lett volna elszalasztani. Legalább a gyulaiak is láthatják, hogy milyen »jó katolikus« az ő képviselőjük és hitközségi elnökük. Hiszük, lesz gondjuk rá, hogy ne sokáig »tiszteljen« ebben a két minőségben. Tanuság pedig belőle az, hogy máskor jobban meg kell nézni, kit ültessenek a hitközség elnöki székébe és kinek adják a mandátumot.

Még egyszer arról a famózus interpellációról.

(V.) Tegnap vezérezkünk kellően méltatta már azt a hallatlan választ, melyet a miniszterelnök adott a nunczius látogatása ügyében hozza intézett interpellációra.

Nem lesz azonban felesleges ismételt is hozzá szólni e dologhoz. Hiszen annyira fontos, hogy már kormányválsághoz vezetett. Különösen fontos a katolikusokra, kiknek legszen- tebb érzelmeit és jogait oly mélyen sértette a miniszterelnök »erélyes és tapintatos« válasza.

Ez a »rögtönzött« válasz is, mint a miniszterelnöknek minden beszéde csupa ellentmondás és zavar. Egyrészt azt mondja, hogy »a pápai nunczius és a külföldi államok képviselői és követek között különbséget tenni nem lehet.« — másrészt pedig kegyesen elismeri: »kétségtelen, hogy a római kuriának a lelki-ekben jogköre, hatásköre és illetősége a hazai katolikusokra van.« Csak az ellen van kifogása, hogy a pápa e jogot nem »született követe« a hercegprimás által gyakorolja, mint ezt a magyar közjog követeli.

Furcsa dolog, hogy a miniszterelnök ur egyszerre olyan buzgó prókátora lett a hercegprimás jogainak. Ugyan honnét ez a nagy buzgóság? A hercegprimás bizonyára nem fogja megköszönni.

Maga Bánffy is kétségtelennek tartja, hogy a lelki-ekben van joga a pápának a hazai katolikusok felett. Hogy azután ő ezt ki által gyakorolja? — az gondolom egyenesen a pápától függ. Bizonyára nem fog tanácsot kérni — Bánffytól.

A hazai közjog olyant, mint a miniszterelnök állít, nem tartalmaz. Tessék idézni a törvényt: hol van az megírva?

A »született követ« címét nem a nemzet, hanem a pápa adta a primásnak. És ugyan- csak a pápa intézkedett, hogy ez a »született követség« ne legyen egyéb címmel.

Nem sokára megérjük azt is, hogy a magyar kormány vagy az országgyűlés fogja meg- szabni a pápának, hogy kit küldjön követnek?!

Az az állítás, hogy a nunczius tullepte hatáskörét, bizonyítás nélkül nem egyéb mint minősíthetetlen eljárás, egy sonverén fejedelem követének méltatlan sértegetése, orvtamadása. Még jobban növeli a sértés nagyságát az a kör-ülmény, hogy Bánffy miniszterelnök — saját vallomása szerint — régóta tudomása volt a nuncziusnak látogási szándékáról s ezt helye- selte sőt arra biztatta is.

Tényeket nem említi a miniszterelnök, csak a modort, időpontot és fellépést tartja ő a jog- talan beavatkozás látszatának. Hogy miben lépte hát túl hatáskörét? arra adós maradt a felelettel, dacára az ellenzék kérdéseinek. Bi- zonyára nem volt felírva a »rögtönzött« czé- dulára.

Legjobban jellemzi pedig a dolgot az a sajátos dolog, hogy a hivatalos és félhivata- los lapok annak idején egész dicsérettel hal- mozták el Agliárdi nunczius tapintatosságát. Elismerték, hogy a támadástól tartózkodik és magasztalólag konstatálták róla, hogy a haza iránti kötelezettségeket hangsúlyozza.

Vajjon honnét ez a hirtelen fordulat?

Most már Kálnoky nyilatkozatából tudjuk, hogy a kormány e nézetének a szentszék előtt kifejezést nem adott. De maga a miniszterel- nök válasza is nagyon sajnálandó. Ezzel a ma- gyar nemzet lovagiasságán és vitéségén nagy csorba esett. Gyenge lehet az az ország — gondolják méltán Rómában — ahol egy nun- czius látogatásától ennyire megijednek.

Persze a gonosz lelkiismeretet a falevél zörgése is bántja.

Katholikus mozgalmak.

A néppárt szervekedése.

Magyarországon a leghevesebb küzdelem folyik a néppárt ellen, de azért ez el nem csügged, s napról-napra terjed és szerveke- dése egyre tart.

Legújabbán Moson megyében gróf Batt- hyány József elnöklelte alatt alakult meg a néppárti kör. Székhelye Magyar-Óvár. Minden párttag belépése áltai magát arra kötelezi, hogy minden politikai ténykedésében a néppártérde- keit mozdítja elő, nevezetesen a megye terüle-

tén, úgy a törvényhatósági, mint az országos képviselőválasztások alkalmával, csak olyan egyének megválasztását fogja, törvényes uton egész befolyásával támogatni, kiket a néppárti kör kijelöl. A kör választmánya két albizott- ságra oszlik, melyek a megye két részében működnek.

Temes és Torontál megyében jelen- leg a legnagyobb buzgalommal fogott hozzá a néppárt a maga szervekedéséhez.

Veszprémben a régebben alakult nép- párt nagy tevékenységet fejt ki, s a legközelebbi országos képviselőválasztások alkalmára, meg is állapodtak azon jelölt személyét illetőleg, kit a párt ott föl fog léptetni.

Szliácson a választókerület papsága ér- tekezletet tartott melyen megbeszéltek a nép- párt megalakításának ügyét. Az értekezlet a megyés püspökhöz üdvözlő táviratot küldött.

Katholikus körök.

Somogy-Kéthelyen katolikus kör ala- kult. Az alakuló közgyűlést számos tag jelen- létében tartották meg. Az alapszabályokat már felterjesztették illetékes helyre, s így a közel jövőben a katolikus körök láncza új szemet nyer.

Csaláron kath. népkör alakult. A kör tagjai nagyrészt földművesek. Elnök: Kocsis Ferencz piébános. Az alakuló közgyűlés gróf Zichy Nándor és gróf Esterházi Miklós Móricz- hoz üdvözlő táviratokat intéztek.

Nagy-Kanizsán buzgón és már is ör- vendetesen nyilvánuló sikerrel fáradoznak az ottani, valamint a kis-kanizsai polgári olvasó- körnek kath. körre való átalakításán.

Holicson a kath. kör a legutóbbi időben tartotta meg megnyitó közgyűlését. Skarda Jó- zsef prépost a kath. körök czéljáról. Bielik Kilit pedig »Tömörüljünk« czim alatt nagy tet- széssel fogadott előadásokat tartottak.

Falián-Dörögden az őesi fiókegyház hívei kath. kört alakítanak. A kis község 300 hívei közül már 30-nál többen kijelentették, hogy be fognak lépni a körbe.

Lapszemle.

Budapest. 1895. május 4.

A Magyar Állam A nunczius ellen czim alatt azt írja, hogy Bánffy támadása a bécsi nunciaturának egy hajszálnyt sem ártott. — Bánffy csak igazolta a példabeszédet: »rustica natura tenet sua jura« és a másikat, hogy a bojtortján nem terem sem fűgét, sem narancsot, hanem csakis bogácsot.

Hanem a mi egyszer »nem illik« — az »nem illik.«

A sok minden közt, például az sem ille- nek, ha én csak úgy »mir nix — dir nix« be- nyitnék abba a szobába, a melyikről tudom, hogy az a hölgyek hálószobája.

Isten mentsen!... ezt már nem tenném a világ minden kincséért sem.

Várjunk sorjára.

Lám. A szobalány gyöngyvirágot szed az udvari virággyákról.

Semmi kétség, hogy a kisasszonyok szá- mára készül a kis csokor.

— Sanzé passé marsch!... Hagyjuk el e földi porhüvelyt, s rejtőzzünk oda az egyik kis fehér harangoeska alá — így ni.

Azt hiszem hölgyeim immáron semmi kifogásuk sem lehet ellene, ha én gyöngyvirág képében átlépek az önök szentélyének a kü- szobát.

A mi bennem földi, s gonoszra hajlandó — az künn maradt a tornáczon.

Itt vagyok már a hosszukás — kerek asz- talon, egy pohár friss vízben.

Körülöttem két tükör-doboz; hajtúk, vé-kony necczek; szalag, gyöngy, hajsütő vas s egy rózsaszin bádóg szelencze, meg egy glicerin érme-es üveg.

Szó sines róla, válogatott kis társaság.

No, de tekintsünk csak szélyel a fél- homályban.

Valóságos lány szoba.

A falai világos-kékre vannak festve, el- használt báli, s néhány czifra papír legyezővel

diszítve; melyeknek igen természetesen a vilá- gért sem szabad szimmetrikusan elhelyezve lenni.

A mozdó fölött a nagymamától megmaradt »Házi áldás.« Az álló tükör mögött a szöglet- ben egy makkart-csokor, s az elmaradhatatlan páva-toll.

Három lakója van a szobának.

Három kisasszony.

Az egyiket épen most szólítja harmadszor a német-kisasszony:

— Also wass ist denn Freulein Irma, Sie werden Heute nicht aufstehen? . . .

A »Freulein Irma« erre olyan forma dör- mögő hangot hallat a mi azt is jelentheti, hogy: »gleich« azt is hogy »nein« meg azt is, hogy: »vigyen el az ördög.«

Azt hiszem, ez utóbbit gondolta a Freulein Irma.

Hogy ne? . . . Hát nem borzasztó ez, va- lakinek megzavarni a legédesebb álmát! . . .

. . . Épen most állottak föl Jenővel, a ki ez időszert az »imádott« és »aranyos« jel- zőket viseli — a második négyesre! . . .

Jenő komoly volt és leverte; a mi ugyan könnyen megmagyarázható, ha meggondoljuk, hogy épen az »érettségi« előtt áll.

De Irmuska másra magyarázta ezt a rend- kívüli állapotot, s meg interviolta e felől. És nem tudott már egy pillanatig várni az a né- met-kisasszony! Épen most kellett felköltöni: oda van az egész napi nyugalma, egy rosszul sikerült áom miatt!

Hane a német kisasszony mégis csak ki-

zsémbelte az ágyból s szigoruan meghagyva, hogy: »Oberon«-t vigye magával, kitudszkolta a szobából.

Igy tehát csak ketten maradtak.

A német kisasszony, s az a harmadik.

Az előbbinek nevelőnője, ez utóbbinak társalkodónője a német kisasszony.

A két ágy szemben van egymással.

A német kisasszony — nevezük Marie- nak — (Mert csak kettő között van a választás, vagy Marie, vagy Hermine.) — Óvatosan átsandít a másik ágyra, hol a gondjaira bizott kincs rejlett duzzadó patyolat párnák között. Ez a ház szemefénye a kis Venusz, különben Freulein: Elvira.

Ebredszik . . .

Freulein Marie gyönyörködve nézi a moz- duló üde arcot, s várja mig kinyílik a két nefelejts szem.

— Gut Morgen Freulein Elvira, . . . szólítja félhangosan.

A Freulein Elvira köszöni, nem kér belőle; széttekint s szónélkül fordul a másik olda- lára. Marie várt türelmesen.

A Freulein Elvirával ő »ein Leib und eine Scele« — mint szokta mondani — őt sem zavarni, — sem megsérteni nem szabad.

Hanem ő maga fölkel.

Nem szeretné ha a »Gnädige« őt is ágy- ban találná még nyolcz óra után is.

Előveszi az olvasót — most buzgó kathy- lika — azzal is elteltik egy fél óra, aztán lassan öltözködni kezd.

A Hazánk A Bánffy kormány válságban czim alatt örömet fejezi ki a felett, hogy a kormánynak alighanem nyakát szegi az a megdölgötlan és sértő nyilatkozat, melyet a miniszterelnök a napokban Agliardi ellen tett. A kormányt az a Róma buktatja meg tehát, melynek szavára a kabinet a legkevesebbet akart mindig adni.

A Magyarország Harez Róma ellen czim alatt azt mondja, hogy a közvélemény előtt semmi olyan tény eddig nem ismeretes, a mi Bánffy támadására a nuncziusnak Magyarországon tett nyilatkozatai miatt jogos alapot szolgáltatna. Mindaddig, ugymond, míg a tényállás teljesen földerítve nem lesz, a közvélemény végleges ítéletet ebben a kérdésben nem hozhat. Egyébiránt a harcztot Róma ellen nem szívesen veszi föl, saját katolikus lakosaink miatt.

A Budapesti Hirlap szerint sem a diplomácia története oly okatlan esetet föl nem jegyzett még, mint Bánffy válasza volt, sem Magyarország első minisztere még oly elbánásban nem részesült, mint a hogy a külügyminiszter egy félhivatalos forrásúság után Bánffyt megleckézteti, szinte pellengérré állítja. — A válság ennek következtében hirtelen beállt s a kormány bukása bizonyos.

A Magyar Hirlap heves szavakkal támad Kálnoky külügyminiszternek a Bánffyval szemben elkövetett eljárásáért s azt mondja, hogy ha máshoz nem, de a delegációk összeülése alkalmával legalább ideje lesz végezni ezzel a metternichi politikát folytató osztrák miniszterrel.

Az **Egyetértés** »Szörnyen érdekes fordulatok« czim alatt a tegnapi nap folyamán kiütött válság okait tárgyalja. Hosszas fejtegetéseinek pointje az, hogy a nuncziusnak, mint diplomáciai követnek nem volt joga beleavatkozni Magyarországon belügyébe, másrészt pedig Bánffynak is meg kellett volna előbb várnia a római kuriánál tett diplomáciai lépések eredményét s csak azután nyilatkozni.

A Pesti Hirlap Kálnokynak a bécsi félhivatalos utján tett czáfolatával foglalkozik, melyekkel Bánffyt kompromittálta. Ezek következtében a kormány bukását biztosra veszi.

A Nemzeti Ujság »A meghazudtolt miniszterelnök« czim alatt a tegnapi nagyfontosságú politikai eseményeket tárgyalja. Bánffyt határozottan elítéli, mert az ő politikája okozta azt, hogy a magyar miniszterelnöki állás méltósága és tekintélye oly mélyre süllyedt.

Mielőtt a fészüködéshez kezdene fogja a »Mein Leben« czimü naplóját, s jegyez apró hegyes betűkkel.

— Hál Istennek jó álomom volt. Ismét velem voltam; virágos mezőben, árnyas erdő mélyén bolyongtunk. Kar-karban, szív-szíven, ajk- az ajkon! Édes Edmund imádlak!... Csak egy ilyen huszár kapitány van a világon...

Elvira újból ébredezni kezdett...

— Gut Morgen Freulein Elvira!...

— Gut Morgen — viszonzá ez halk, borus hangon.

— Hogy aludt édes gyermek?... kérd Marie — természetesen németül...

— Ah!..., csupán ez a mély rezgő, sóhaj volt a válasz.

— Freulein Marie ágyához sietett, résztvevően ölelte meg azt, a kivel ő »egy test, egy lélek« s érzékeny hangon kérdé:

— Megint nem jött Zoltán?... édesem.

— Ugy látszik, Fr. Marie, hogy ő nem jön soha többé!... Mondá Elvira olyan hangon, a milyenen csak a csalódott szerelmesek tudnak csak panaszkodni.

Freulein Marie megcsókolta a szép homlokot és vigasztalta a szegény jó Elvirát.

Elvira pedig ráborul társalkodónőjére, — s csöndesen zokogott: — egy rossz álom miatt....

Ugy-e szép hölgyeim, jól ösmerem önöket?... Bizony álmodnak önök mindnyájan!... De én is!...

A **Nemzet** tajtékzó dühében a Bánffy közeledő bukása miatt erősen neki ront a pápaságnak s azt mondja, hogy a római szentszékekkel meg kell értetni, hogy hagyományos politikájával szakítson s Magyarországon ne legyen czinkos a hazafias főpapság tekintélyének megdöntésében, mert e czinkosság következményei a leggyászosabb visszahatással lennének a kath. egyház érdekeire.

A Pesti Napló durva hangnak nevezi a Kálnoky nyilatkozatát Bánffy ellen s erősen megleckézteti vakmerőségéért. A politikai helyzettel foglalkozva azt írja, hogy habár kormányt a szabadelvű párt ma nem alakíthat, de igenis elmehet tömören az ellenzékbe az egész egységes párt. Khuen-Hédervárynak talán majd néhányan belőle, nagyon is kevesen a rendelkezésére állanak, de aritmetikailag a többsége, a zöme, erkölcsileg a szelleme, a lelke nem lesz vele.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Május 4. —

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schober Ernő, Perczel Béni Illyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Wlassics Gyula, Lukács László, Erdélyi Sándor, Dániel Ernő, Festetich Andor gróf, Fejérváry Géza báró.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Felolvastatik az interpellációs könyv. Interpellációkat jelentettek be Kun Miklós Sima Ferencz megtámadása ügyében; Bartha Miklós a miniszterelnökök arczképeinek lefestése tárgyában, (Zajos éljenzés a baloldalon. Polónyi Géza: Az nincs megrendelve. Nagy derűtség.)

Következik a napirend.

A ház többsége harmadik olvasásban is fogadja a közös hadsereg (haditengerészet és a honvédség beszállásáról szóló t.-czikk némely szakaszainak módosításáról; a kaposvárfonyódi; a zólyom-brézó-tiszolezi; a nagyikindanagybeeskerekéi; a győr-veszprém-dombóvári; a zalavölgyi; a esákvár-bóka helyiérdekű vasutakról és a budapesti földalatti villamos vasut részvénytársaságnak adandó állami kedvezményekről szóló törvényjavaslatokat.

A napirend szerint következik a pénzügyi bizottság jelentésének tárgyalása az állandó országház építésének előhaladására vonatkozólag.

Gajári Ödön előadó rövid indoklás kíséretében a jelentés tudomásul vételét ajánlja.

Elnök bejelenti, hogy a miniszterelnök hivatalos ügyekben távol van; távollétére képviselővel a pénzügyminisztert bizta meg.

Ugron Gábor kifogásolja, hogy az országház építése olyan lassan folyik. Kéri, utasítsák az építési bizottság gyorsabb munkára, mert a millenáris ünnepélyek alkalmával a ház csak nem tarthat ülést egy félig felépített épületben.

Kérdi az előadót, mi igaz azon hírből, hogy a királyok szobrai között fel lesz állítva II. József császár szobra is? Tiltakozik az ellen, mert József császár magát soha meg nem koronáztatta s ő alkotmányunk eltiprója volt. Szobra tehát nem foglalhat helyet a magyar alkotmányos törvényhozás épületében.

Horánszky Nándor azon nézetének ad kifejezést, hogy a vállalkozóknak nagyon is bőséges aratásuk volt s nem voltak kellő tekintettel arra, hogy a szolidabb vállalkozók jussanak munkához.

Lukács László pénzügyminiszter röviden válaszol Ugron Gábor és Horánszky Nándor felszólalásaira. A munkát a bizottság siettetni, de az absolute lehetetlen, hogy a millenáris ünnepre az országház felépítésével egészen elkészüljenek. A mi az ott elhelyezendő szobrokat illeti, arról a bizottság jelentése bő tájékoztatást nyújt. Az országházban elhelyezik a hét vezér, a magyar királyok egynemelyikének s a híresebb államférfiaknak szobrait s ő azt hiszi, hogy nem helyes e kérdés megbirálásába is belevinni a politikát.

Hermann Ottó csodálbozásának ad kifejezést Ugron Gábornak felszólalása felett. Nagyon különös, hogy Ugron Gábor e kifogással most áll elő; ő összefüggést lát e kifogás és a között, hogy József császár volt az a ki szerzetes rendeket megrendszabályozta. (Gunyos nevétes a baloldalon.) Őt e kérdés megbirálására az igazságosság (!) vezérli s az az elv: nunc enique. A jelentést tudomásul veszi.

Ugron Gábor személyes kérdésben szólal föl. Hermann Ottó azt mondta, hogy ő elítélte a Kossuth-kultuszt. Igaz, ő tett erre vonatkozólag több megjegyzést, de ez csak azokra vonatkozott, akik minduntalan Kossuth nevével kufárkodnak s annak a névnek fényével takargatják saját silányságukat. (Zajos éljenzés a baloldalon.)

József császárt Deák Ferencz sem ismerte el magyar királynak s most is az a meggyőződése, hogy a magyar törvényhozás házában e szobor helyet nem foglalhat.

Elnök figyelmezteti a szónokot, hogy ne lépje túl a személyes felszólalás keretét.

Polónyi Géza: De az durva támadás volt, meg kell magyarázni.

Ugron Gábor: Visszautasítja Herman Ottó insinuációját, mert őt felekezeti szenvedély nem vezette soha. (Zajos éljenzés és taps a baloldalon.)

Elnök: Kötelessége megjegyezni, hogy a törvényszerinti trónörökös, ha trónra jut, ha nem is koronáztatja is meg magát: magyar király, csak bizonyos királyi jogokat nem gyakorolhat. (Ellenmondások a baloldalon.)

Hermann Ottó személyes kérdésben szólal föl.

Elnök két ízben is figyelmezteti szónokot, hogy maradjon a személyes kérdésnél, mert különben meg vonja tőle a szót.

Hermann Ottó: Tiltakozik az ellen, mintha ő Kossuth nevével valaha kufárkodott volna.

Apponyi Albert gróf: Távol áll tőle, hogy as zönyegen forgó kérdést politikailag tárgyalja. Ő József császár emléke iránt a legnagyobb kegyelettel és tisztelettel viseltetik, de ő lehetetlennek tartja azt, hogy József császár szobra az alkotmányos törvényhozás épületében felállítsák, mert József császár kora negacziója az alkotmányosságoknak.

Hermann Ottó másokat gyanusít felekezeti türelmetlenséggel, pedig a fanatizmusnak az a legveszedelmesebb iskolája, melyet ő képvisel. (Zajos éljenzés a baloldalon) a ki mindenben, de mindenben felekezeti kérdést akar ő nem lehet barátja az olyan politikai iskolának sem, mely azt hirdeti: meglapulni Hohenlohe előtt s kikötni Agliardi-val! (Zajos, tüntető éljenzés a baloldalon.)

Az ily tanokkal nem lehet elsimitani az ellentéteket, lecsillapítani az izgatottságot, a felzaklatott szenvedélyeket, hanem csak még inkább szítani. (Zajos helyeslés.)

E megjegyzések után, ismétli, hogy ő teljesen osztja Ugron Gábor álláspontját. (Éljenzés és taps a baloldalon.)

Thaly Kálmán megemlíti, hogy a királyok szobrai közül kiakarták hagyni János király szobrát. Ez nagyon helytelen dolog lett volna. József szobrát az ő véleménye szerint nem lehet elhelyezni az országházban. De tegyük — úgy mond — őt holta után azzá, ami nem volt életében.

Polemizál Herman Ottóval, akinek felfogását nem osztja.

A jelentés ellen egyébként semmi kifogása nincs.

Pulszky Ágost azt vitatja, hogy a szobor kérdést nem szabad politikai vagy pártszempontból bírálmi. József király... (Ellentmondások. Nem volt király.) de igen is, magyar király volt. ép oly tekintetek alá esik, mint bármely más magyar birály. (Nagy zaj. Felkiáltások: Eláll! Eláll!)

Kéri a jelentés tudomásul vételét.

Hermann Ottó szava értelmének helyreállítására czimén kér szót.

Polónyi Géza. Beszélt már egyszer! Elég volt egyszer!

Hermann Ottó szavait oda magyarázza, hogy ő sem kívánja József császár szobrának felállítását.

Folytatás a mellékleten.

Beóthy Ákos. Sajnálja, hogy épen Pulszky Ágost vágyott arra a szomorú dicsőségre, hogy szembeszálljon az ellenzék jogos és igazságos állás foglalásával.

Az ő álláspontja is az, hogy József császárnak a parlament épületében szobrot emelni nem lehet; nem lehet azért, mert nem volt megkoronázva, s lángeszének minden erejével arra törekedett, hogy alkotmányunk elkobzásával bele olvasszon bennünket az örökös tartományokba.

A vallási bébe fentartásáért a törvényhozás mindig megtette kötelességét: csak arra az autonómiára hivatkozik, melylyel a protestánsok bírnak hazánkban; ilyen autonómiával még a protestáns államok nem bírnak.

Sajnálatosnak nevezi a mindinkább dülő felekezeti viszályokat, s azt, hogy némelyek csupán a felekezetiesség szempontjából készek még a történelmet is meghamisítani.

Gajári Ödön előadó röviden polemizálva az ellenzéki szónokokkal, ismételtlen kéri a házat, hogy vegye tudomásul a bizottság jelentését.

A ház a jelentést tudomásul vette; ugyszintén minden vita nélkül tudomásul vette a ház az igazságügyi bizottság jelentését az ország szent koronája egyik őrének megválasztására vonatkozólag; a pénzügyi bizottság jelentését a Bosznia-Hercegovina megszállására megszavazott hitelből épített vasutak átadásáról.

Bosznia és Hercegovina kormányzata által 24 millió korona összegben felveendő országos kölcsönről szóló törvényjavaslat tárgyalásánál felszólal

Molnár József Nem tartja megengedhetőnek, hogy Bosznia kormányzásából Magyarországra valami teher háradjon. Pártjának ismert állásfoglalásából kiindulva a törvényjavaslatot sem általánosságban, sem részleteiben nem fogadja el. (Helyeslés balfelől.)

Müle Lajos csatlakozik Molnár József érveléséhez s a törvényjavaslatot nem fogadja el.

Lukács László pénzügyminiszter védi a törvényjavaslatot s azt vitatja, hogy a kölcsön visszafizetésére a befolyandó javadalmak teljesen elegendők s az országra abból nem hárul semmi teher. A kölcsön pedig az okkupált tartományokra előnyös.

A ház többsége a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben elfogadta.

A hétfőn d. e. 11 órakor tartandó ülés napirendjére a ma letárgyalt törvényjavaslatok harmadszori olvasása tüzetett ki.

Öt perc szünet.

Szünet után következnek az interpellációk.

Kun Miklós interpellálja a belügyminisztert Sima Ferencnek hatósági személy által való megtámadása tárgyában. Kérdi, hogy mit tett ez ügyben ez ideig a belügyminiszter? vagy mit szándékozik tenni?

Prezel Dezső belügyminiszter nyomkan válaszol. Az illetékes alispán a főszolgabíró ellen a vizsgálatot megindította s ő még arra is utasította az alispánt, hogy a főszolgabíró függesse fel állásából. (Helyeslés.) Sima Ferenc ellen még bünvádi feljelentést tett s a vizsgálat most folyamatban van.

A belügyminiszter válaszát a ház egyhanglag tudomásul vette.

NAPTÁR.

— Május 5. —

Vasárnap. Róm. kath. F. 3. Józ. olt. Prot. F. 3. Gotthard. Görög kel. ápr. 23. A. György. Izr. Ijar 11.

Nap kel 4 óra 26 p., nyug. 6 óra 57 perc. Hold kelte 2 óra 57 p., nyug. 2 óra 35 p.

Május 5. Lövészegylet közgyűlése d. e. 10 órakor.

„ 5. A szepitési egylet közgyűlése.

„ 6. Megyei közigazgatási bizottsági ülés.

„ 9. Városi közgyűlés.

„ 12. A kereskedelmi kóroda egylet gyűlése d. u. 3 órakor.

„ 12. Polgárikör közgyűlése d. e. 11 órakor.

Jun. 4. Középiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatók.

* Szobrot Rómernek! Rómer

Flóris dr., nagyváradi kanonok még élénk emlékezetében van a nagyváradi közönségnek. Az öreg főpap halála előtt erősen dolgozott azon, hogy Nagyvárad különösen madárnevű utcáit egy-egy néhai nagy ember nevére elkeresztelhesse. Lehetett őt látni majd mindennap hol itt, hol ott a város félreeső utcáiban konstatálni a történelmi adatokat, melyek ahhoz az utcához fűződtek. A jólelkű tudós barátai és tisztelői körében — mint értesülünk — mozgalom indult meg aziránt, hogy szülőföldjén: Pozsonyban szobrot emeljenek neki. Mindenesetre helyes terv, melynek megvalósításához Nagyvárad város közönségének kell első sorban hozzájárulni, azért is, mert Rómer Flóris kanonok a mi közügyeinkben tevékeny részt vett s bár Pozsonyban született, de azért Nagyvárad is mondhatja magáénak. A gyűjtéseket szívesen vesszük és nyilvános nyugtázás mellett illetékes helyére fogjuk eljuttatni.

* **A király honvédei közt.** A fővárosi Vigadó kistermében érdekes képet állítanak ki. Kobieszki Károly lovag, kiváló lengyel arcképfestő nagyszabású festménye az, mely a királyt ábrázolja lóháton, a mint a Rákoson körülveszi a magyar királyi honvédség vezérkara. Koch impreszárió most rendeztetni be a kistermet a kép elhelyezésére.

* **Szemle a katonaság felett.** Br. Waldstäden János a VII. hadtest parancsnoka tegnap este hét órakor gyorsvonattal városunkba érkezett, hogy a helyben állomásozó katonaság felett — mint már jeleztük — rendes tavaszi szemléjét megtartsa. A táborszernagy kíséretével együtt a Széchényibe szállt, hol fogadására megjelent a helybeli összes tisztikar. Este 9 órakor tiszteletére a Széchényi szálloda éttermében szűkebb körű vacsora volt, melyen a 37-ik gyalogezred zenekara játszott Bachó István karnagy vezetése mellett a következő műsorral:

1. A mi jelszavunk. Kaiser Franz Josef I. Marsch. Wagner F.

2. Előjáték Siciliana »Cavalleria rustikana« operából. Mascagni.

3. Ouverture Mignon operából. Thomas.

4. Ganz allerliebste Walzer. Waldtenfel.

5. Spanyol táncok 4. és 5. szám. Moskovszky.

6. Fantasia a »Bajazzo« operából. Leoncavalle.

7. Kivonat Strauss János potpourijából. Schlögl.

8. Bin schon da »Bányamester« operából. Zeller.

A hadtestparancsnok négy napon át fog Nagyváradon időzni és valószínűleg visszautazik Temesvárra.

* **A legidősebb piarista tanár halála.** Kucserik Sándor, a kegyes tanítórend legidősebb tagja Vácson 92 éves korában meghalt.

Kucserik 73 évig volt szerzetes s még a legidősebb papok is »hácsi«-nak nevezték. Kucserik 1804-ben Liczkón született. — Szegény tót szülők gyermeke volt s minthogy már kora ifjúságában rendkívüli eszességgel adta tanujelét, a trencsényi piaristák saját költségükön papnak nevelték fel. —

1824-ben már tanár volt. A forradalom ideje alatt Budán tanároskodott s József nádortól kezdve személyes ismeretség fűzte a nagy idők minden szereplő férfiához.

Kucserik nagyon hazafias érzelmű ember volt s ezt nem rejtegette még az abszolutizmus dühöngésének ideje alatt sem. — Az iskolában folyton hazafiasságra buzdította tanítványait. Ez valahogy tudomására jutott a hatóságnak s eltöltötték őt a tanítástól.

Kucserik sokat foglalkozott a költészettel. A latin költészettel már kora ifjúságában is sokat foglalkozott s egy esinos latin verse, melyet I. Ferenc királyhoz írt, annyira megnyerte József nádor tetszését, hogy az attól fogva gyakran meghívta magához Kucseriket. A nádor sokat tartott Kucserikről s midőn azt Tatára helyezték át, így szólt:

— Ime, Horációszunk elhagy bennünket.

Kucseriknek legnagyobb öröme abban telt, ha régi tanítványai közül valamelyik felkereste. E tekintetben legfigyelmesebb volt iránta Haynald Lajos érsek, ki e szavakkal mutatta be őt kalocsai kanonokjainak:

— Ez volt az én professzorom, aki legelőször elnaspángolt és a verés használt, mert azóta rendszeren megtanultam leczkémeket és érsek let belőlem.

Kucseriket egy alkalommal a király koronás arany érdemkeresztel tüntette ki. — Kucserik nem betegeskedett, hanem napról-napra gyengült, míg végre tegnap egész esendesen meghalt. Midőn reggel szobájába bementek, félig elszívott szivarját ágya mellett találták, ami mutatja, hogy utolsó óráig jól érezte magát.

* **Örök nyugalomba.** Tegnap reggel a »Fekete Sas« szálloda szolgája, midőn a 23. sz. szobába bekopogtatott, nem kapott választ. Miután a vendég: Akkermann Károly nyng. tüzérkapitány már pár nap óta olyan gyanusan komor magaviseletet tanúsított, benyitott a szobába. Megdöbbenve látta, hogy ott fekszik már hidegen, halva a padozaton. Kezében a revolver, melyből a balhalántékba lőtte a gyilkos golyót. A nyugalmazott kapitány öngyilkosságát azonnal tudatta a rendőrséggel, ahonnan Mandel rendőrhíztos azonnal megjelenván, telefon-értesítést adott a katonaságnak. Az élettelmeghasonlott katonatiszt még május 1-én érkezett Nagyváradra és a vendégeknyvben nagyszalontai lakosnak írta be magát. Egy levelet találtak asztalán, mely egy mérnökhez volt címezve ugyancsak Nagyszalontán. A katonai bizottság megtartotta a szokásos szemlést és a hullát elszállította a katonai kórházba, honnan a temetés valószínűleg ma fog végbemenni. Az örök nyugalom kedvesebb volt neki a nyugalmazásánál.

* **Gróf Zichy Jenő expedíciója.** Az ázsiai expedíció, melyet gróf Zichy Jenő vezet, Budapestről Lembergig tartó útjában folytonos óvációkban részesült. Mindenütt küldöttségekkel és szónoklatokkal várták az expedíciót vivő vonatot. Sátoralja-Ujhelyen Szádeczky Lajos és Moldován Gergely csatlakoztak hozzájuk. Az utóbbi a magyar határnál visszafordult. Munkácsra az egész intelligencia fogadta gróf Zichyt és társait. Lengyelország területén pedig a lengyel vasuti tisztviselők részesítették meleg óvációkban Lembergől május elsején utazott el az expedíció és Odessza felé vette az útját.

* **Számokérés lesz a városnál** folyó hó 20-dik napján délelőtt 10 órától kezdődőleg. Dr. Beóthy László főispán tegnap értesítette Sal Ferenc kir. tanácsos polgármestert a szükséges előintézkedések megtétele végett.

* **Öngyilkosság a mézesetekben.** Alig hat hete, hogy Farkas József jómódu sarkadi földműves oltárhoz vezette a város legszebb leányát, akit valósággal népsziműbe illő akadályok elhárítása után mondhatott csak magáénak. A fiatal férj látszólag nyakig uszott a boldogságban, azonban egyszerre befutotta a szenzációs hír Sarkadot, hogy a csupa szerencse ember, a mint a faluban nevezték, öngyilkos lett; felakasztotta magát. Kétségbeesett tette nek okáról sokféle verzió kering. Mondják, hogy

pillanatnyi elmezavar kergette a halálba; de olyas valamit is rebesgetnek, amit Ohnet megírt a Vasgyárosban: Claire története parasztfőrmában, de más véggel. A sarkadi Claire nem tudta megszeretni az urát.

* Buzaszentelő a görög egyházban. Ma tartják a buzaszentelést görög szertartású polgártársaink. Mint más években történt most is kimennek a mezőre, hogy ott esdjék le az Isten áldását földjeinkre. Szívesen egyesítjük mi is imáinkat és kérjük — az egek harmatát, az áldást hozó esőt, földjeink termékenységét.

* Nők a gyógyszerésztársaságban. A közoktatásügyi miniszter felhívta tudvalevőleg a Gyógy-szerész-Egyesületet, hogy nyilatkozzék a nőknek gyógyszerésztársaságban való alkalmazása kérdésében. Az egyesület elnöksége körlevelet küldött szét a gyógyszerész-kerületekhez, amelyek közül a IV-ik (bácsmezei) kerület nyilatkozott elsőnek. Behatóan tárgyalták a kérdést Szabadkán egy értekezleten és kimondták, hogy a »terv úgy erkölcsileg, mint szakmailag megvalósíthatatlan, mert a közönséggel egyenes összeköttetésbe nő soha sem léphet, félig kikezelve pedig a végzetlenség örökre elzárva páriává válik.« A határozatot beküldték a Gyógy-szerész-Egyesület elnökségének.

* Az állandó színház építése papiron. Legközelebb tárgyalás lesz megint. A bécsi Fellner és Helmer cég ugyanis értesítette a hatóságot, hogy a megbízást szívesen elfogadta s ennek következtében műszaki tanácsosát még e hó elején leküldi. Ezen értesítés folytán Sal Ferenc kir. tanácsos polgármester utasította Papp János gazd. tanácsnokot, hogy a nevezett cég által táviratilag tudatandó napra Knapp Ferenc, Rimanóczy Kálmán, Bozóky Béla és Száhlender Károly szakértőket, Gyalokay Lajos, Farkas Izidor, Hoványi Géza, Mezey Mihály és dr. Várady Zsigmond színházi biz. tagokat, továbbá ifj. Rimler Károly rendőr kapitányt és Busch Dávid főmérnököt a tárgyalásra hívja össze.

* A Baross-mauzóleum felavatása. Baross Gábor földi maradványait az ideiglenes nyugvóhelyül szolgáló illavai sírboltból május 9-én fogják a nemzet kegyeletéből a klub-siczi községi temetőben emelt mauzóleumba örök nyugalomra áthelyezni. A gyászszertartás Illaván a fentemlített napon d. u. 1 és fél órakor kezdődik s azon úgy az országgyűlés mindkét háza, valamint a hatóságok és testületek képviselői részt fognak venni.

Katonatisztjeink örömeit.

Tegnap előtt este szép ünnepélyt tartott a helyhen állomásozó 37. és 39. ezred tisztikara a Zöldfa nagy termében, hol jelenleg a tisztikar étkező van.

Kettős örömmel adtak ez alkalommal kifejezést.

Egyik társuknak Gausch kapitányának érdemeinek elismerésül ugyanis Ő Felsége a hadi érdemkeresztet adományozta, melyet az alkalommal tűzött fel a kitüntetett mellére Konja ezredes.

A vacsora előtt az ezredes szép beszédet mondott a derék kapitány érdemeit kiemelve, s megköszönve a legfőbb hadurnak, kire háromszoros »Hoch«-ot kiáltott a tisztikar a zene pedig a néphymnuszt zendítette rá.

Vacsora alatt felköszöntötte az ezredes azokat, kiknek tisztjeik közül a májusi előléptetés öröme hozott.

Az előléptetettek nevében Eichinger alezredes köszönte meg a gratulációt. A kedélyes mulatság jóval éjfél után ért véget. Reggel nagy batallion gyakorlatra indultak.

* A vak leány tragédiája. Nem minden-napi eset foglalkoztatja a fővárosi rendőrséget. Egy szegény vak leány avval gyanúsítja testvéreit, hogy a Dunába dobták őt. A megindí-

tott vizsgálat pedig kiderítette, hogy a leány állítása tényleg megfelel a valóságnak. Az eset részletei a következők: Egyik este 8 órakor Kruspér József hajóslegény a Pálffy-téren levő hajóállomásnál egy fiatal nőt fogott ki a Dunából. Mikor magához tért, elmondta, hogy Schlesinger Reginának hívják, zalaegerszegi születésű, 26 éves hajadon. A főkapitányságnál azt vallotta, hogy öcsese: Schlesinger Samu dobta őt a Dunába. Állítása szerint e hónap 1-én érkezett Zalaegerszegről Budapestre, ahol a klinikára akarta magát felvétetni, mert hat hét óta nem lát szemével. Megérkezése után öcsét, Schlesinger Samut kereste fel legelőbb. Ennek elpanaszolta szerencsétlenségét, mely miatt teljesen munkaképtelen lett. Öcsese elvezette erre a klinikára, ahol azonban nem vették fel. Tegnap bátyja, Schlesinger Adolf kereskedősegéd is felkereste s vele együtt elmentek a Császárfürdő kertjébe. Itt azonban Schlesinger Adolf elvált tőlük s a leányt öcsese elvitte sétálni. Hogy hol járkáltak, azt vaksága miatt nem tudja megmondani, de arra határozottan emlékezik, hogy Schlesinger Samu hátulról meglökte s így esett a vízbe. A nyomozás kiderítette, hogy a leány igazat mondott s ezért Schlesinger Samut és Adolfot tartóztatták s ma már átkísérték az ügyész-székhez. A szerencsétlen leány azt állítja, hogy testvérei azért akarták őt elemészteni, mert attól féltek, hogy nekik kell majd őt eltartani.

* Megnyitó lövészet. A polgári »lövészegylet« folyó hó 5-én délután 2 órakor kezdte meg az idei ezéllövészetet, egybekötve a királylövészzettel és tekeversenynyel, mindkét sportnál több arany és ezüst díjak vannak kitűzve. Este 7 és fél órakor társas vacsora lesz a Rhédey-kerti vendéglő termében az »Echerolles Serleg« szokásos megünneplésével. Egy teríték ára 1 frt 50 kr.

* Tolsztoj a tárgyalási teremben. Nagy feltűnést keltett néhány nappal ezelőtt gróf Tolsztoj Leonak moszkvai törvényszék tárgyalási termében való megjelenése. Azon a napon kisebb lopások voltak tárgyalásra kitűzve. Tolsztoj ezáltal nem viselte azt az ösmeretes parasztesuhát, amelyben a képeken látható, hanem egyszerű európai ruha volt rajta. A nagy regényíró és filantrop feltűnő figyelemmel követte a tárgyalások menetét és gyakran irt jegyzeteket egy kis könybe.

* Egy fiatal asszony hirtelen halála. Megdöbbentő esemény történt Erdmann Viktort az osztrák-magyar banknak nagyváradi fiókjához nemrég kinevezett fiatal főnökét. Fiatal 21 éves éves neje, tegnap délután ebéd alatt hirtelen hátrahanyatlott székén s pár percnyi szenvedés után meghalt. Ugy hogy a rögtön előhívott dr. Berkovics Zsigmond csak azt konstatálhatta már, hogy a hirtelen szívgöres okozta. A fiatal asszony tragikus halála városszerte mély részvétet keltett. A temetés ma d. e. 11 órakor lesz az elhunyt Áldás-utcai lakásáról. A család és rokonság a következő gyászjelentést bocsátotta ki: Megtört szívvel jelentem rokonaim, valamint ismerőseimnek, hogy örökké feledhetetlen jó nőm Erdmann Viktorné, szül. Andrányi Berta f. hó 3-án d. u. 2 órakor életének 21-ik és boldog házasságunk 4-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Benne vesztetem el mindenemet. A megboldogult szeretett tetemei f. hó 5-én d. e. fél 11 órakor fognak Áldás-utca Sztarill-házban levő lakásáról a róm. kath. egyház szertartása szerint a várad-olasz közsírkerthben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig f. hó 6-án d. e. 6 órakor fog a várad-olasz r. k. plébánia-templomban az Egek-Urának bemutatattatni. Pótolhatatlan veszteségemet siratják szeretett kis gyermekeim: Ilonka és Mariska. Erdmann Viktor mint férje, öz. Andrányi Gusztávné, Erdmann Róbert és neje szül. Deák Mária mint szülők, Andrányi Vilma és Mariska nővérek, Scholtz Rezsőné, öz. Reck Ágnes,

Deák Ilka és Gyulai Gaál Vilma mint nagynénjei, Öz. Andrányi Katalin mint nagyanyja. A boldog vízszelölés reményében nyugodjék békén és el nem muló szeretetünk őrizze meg áldásos emlékét.

* Uj tisztek a közös hadseregben. Az utóbbi időben sokan léptek ki a közös hadsereg tiszt karából s a kiléptettek nagy része főhadnagyi rangban hagyta ott a hadsereget. A leg-többben azért lépnek ki, mert nősülni akarnak és sem nekik, sem menyasszonyaiknak nincs pénzük kauczióra. Ez a tömeges kilépés kárral jár az államra nézve, mert minden egyes tiszt négy évi hadapródoskodása ezerötszázhatvan forintba kerül a kincstárnak. A közös hadügy-miniszter egyetértve a honvédelmi miniszterrel, ezért felszólította a tartalékos tiszteket, hogy lépjenek be a tényleges szolgálatba. Minthogy a polgári életben is vannak elegenden, akik a sor-sukkal elégedetlenek és a katonaságnál nagyobb jövőt remélnék, a felhívásra szép számban jelentkeznek a tartalékos tisztek. Hat havi próbaszolgálatra vonulnak be s most már naponkint van vizsgálat egyes ezredeknél, ahol a tartalékos tisztek legtöbbszörre leteszik a tényleges tiszt vizsgálatot.

* Öngyilkossági kísérlet Sz.-Somlyón. A társaság, a mulatság pénzt követel. A megszorult ember onnan vesz; ahol kap, vagy kezé-ügyébe akad. Így került a lejtőre Nagy Lajos szilágysomlyói kir. adóhivatali főnök is, aki — mint levelezőnk írja — folyó hó 3-án reggel 7 órakor a szíve alatt revolverrel meglötte magát. Sebe életveszélyes. Az öngyilkossági kísérletet azért követte el, mert felfüggesztették és a Pénzügyigazgatóság kiküldötte jött meg átvenni a hivatalát. Az átadásnál nagy hiányokat konstatáltak.

* Gözeke az utcákon. Sok bámulója akadt tegnap Nagyváradon annak a pár gőzekének, mely a nagyvashidon keresztül a nagy-piaczon és Kossuth-utcán haladt végig nagy-dübörgéssel. A háztulajdonosok közül egy akadt a ki a rendőrségnél óvást emelt az ellen, hogy a gőzeke az ő háza előtt jövőben elhaladjon. Azzal indokolta az óvást, hogy az ő háza a rezgés következtében az összeomlásnak is ki van téve a Körösparton.

* Botrány a monte-carlói játéktérben. Botrányos jelenet játszódott le a monte-carlói játéktérben. Egy Masset nevű urat, a ki Monte-Carlo első gavalérjai közé tartozott, rajtacsíptek, a mint a mellette ülő hölgy zsebéből kihuzta a pénzestárcaját. A »művelet« egy orosz vette észre, a ki éppen a kritikus pillanatban ragadta meg Masset kabátját. A tolvajt átadták a teremszolgáknak, miközben a játékosok iszonyu lármát csaptak, az illető hölgy pedig, a kinek tárczáját Masset elakarta lopni, elájult.

* Megy a posta a fürdőbe. Schöpflin posta és táviratigazgató hivatalosan tudatja, hogy a nagyváradi püspöktúró postahivatal a szeptember hó 15-ig tartó nyári évadra folyó évi május 16-án megnyitják.

* Villamosság és hajfestés. Egy amerikai uri ember arra a fölfedezésre jutott, hogy a villamoserő felhasználható a haj megfestésére is. Az eljárás abból áll, hogy a haját megnedvesítjük valami folyadékkal, melyben okszidáló anyag van föloldva s aztán kifésüljük egy acél fésűvel, mely egy villamos batteria egyik sarkával van összekötve, míg a nyakra szorított fémlemez a batteria ellenkező irányú áramával van összekötve. A villamosság erő a folyadékot alkatelemeire bontja s az okszidáló anyag ráakodik a hajra, mely ezáltal új színt nyer.

* A választók rostája. Nagyváradi város központi választmánya tegnap délután tartotta ez évi első ülését, melynek tárgyát a törvény rendelkezéséhez képest az összeíró küldöttségek megalakítása képezte. Az egyes választókerületek összeíró küldöttségei a következőkép alakították meg: Nagyváradi-Olasz városrészekre Némethy Károly elnökléte alatt dr. Sipos Árpád és Györfly Sándor; Nagyváradi-Ujváros és

Külváros városrészekre Mezey Mihály elnökléte alatt Reisman Mór és Kunyhósy János; Nagyváradi-Váralja, Velence és Csillagváros részekre Rádl Ödön elnökléte alatt Ullmann Izidor és dr. Hovány Gyula tagokból.

* **A cselédleány boszúja.** A budapesti József-tér 12. számú ház lakói véres szerelmi drámának voltak tanúi. A házban szolgáló Herczeg Julia, czeglédi születésű 21 éves cselédleány folytonosan czivakodott Garas József, pátkai születésű, 25 éves urasági inassal, a ki ugyanazon házban Stenta Adolf földbirtokosnál volt szolgálatban. A legény állítólag nem viszonozta a lánynak szerelmi vallomásait, a ki e miatt bosszút forralt Garas ellen. Mikor találkozott ideáljával a lépcsőházban, megszólította, de ez durván felelt vissza. A leány csak erre várt, hirtelen revolvert rántott elős avval a legény mellébe lőtt. Garas életveszélyesen megsérült, a katonás leányzót pedig a főkapitányság börtönébe kísérték.

* **Betegsegélyző-egylet B.-Tordán.** Ugy látszik a társulás eszméje hódít minden ponton. Különösen a betegsegélyezés terén történt általános haladás, mióta törvényhozásilag kötelező lett téve az ipari és gyári alkalmazottak betegség esetére való biztosítása. B.-Tordán — mint levelezőnk írja — szintén alakítottak betegsegélyző egyletet, melynek üdvös voltát hangsúlyozni felesleges.

* **A koporsóban született.** Iszonyu eset történt a temesmegyei Beregszói községben. Csulan Ikonja ottani parasztlány tegnapelőtt meghalt. Mikor koporsóba tették, a holt asszony gyermeket szült. Az esetet, mely nagy izgalmat okozott a falu babonás lakosságában, bejelentették a temesvári kir. ügyészségnek. A törvényszék szigorú vizsgálatot indított, hogy Csullan Ikonja természetes halállal mult-e ki. Az asszony és gyermek holttestét felboncolták.

* **Biró választás.** A falusi élet hagyományos alakja a bíró. Ez van megbízva a község ügyeinek a vezetésével s egy tekintélyes bíró képezi a falu egyedüli büszkeségét. Fenesen a napokban töltötték be a megünesedett bírói állást. Onucz Pál volt a kitüntetett.

* **A diszalbum költsége.** Az erdélyrészi kárpát-egyesület a belügyminiszternek ismertetett támogatása következtében a diszalbum költségeire legalább (?) 100 forintot kér Nagyváradi városától. Ezenkívül egy csomó aláírási felhívást küld, melyben Magyarország asszonyait kéri fel gyűjtések eszközésére. Az egyesület nem rosszul számított, mikor az ország asszonyaihoz fordult, a minnek a felhívásban is kifejezést adnak, mondván: »A hazafias nő önként fog e szép czélra áldozni, a férfi nem fogja visszautasítani a nő kérését.

* **Ki vesztette el?** Biharvármegye Rogoz község közlegelőjén f. évi április hó 12-én egy opálkövi arany gyűrűt találtak. Ezen megtalált arany gyűrűt ha gazdája nem akad, Nyisztor Alajos főszolgabíró nyilvános árverésen el fogja adni.

* **APRÓ HIREK. Kitüntetés.** A király Barna Imre rimaszombati városi alkapitánynak e minőségében, különösen pedig a katonaság beszéltetése körül éveken át kifejtett bézgo és sikeres elismeréséül, a koronás arany érdeméremmel adományozta. — **Egy község lángokban.** Kétz biharmegyei községben tűz volt. A tűz délután támadt s 15 lakóházat és sok melléképületet hamvasztott el. Szalacsról, Margittáról és Peérről az egész tűzoltóság a fenyegetett községbe ment. — **Elevenen eltemetve.** A sámfalvai Rechnitzer-féle kőbányában munka közben két munkásra szakadt egy kőhalmaz, amely eltemette őket. Az egyiket holtan, a másikat pedig halálosan megsebesülve huzták ki a romok alól.

* **A „Herkó Páter”-ből.** A kitünően szerkesztett »Herkó Páter« legújabb számából vesszük át a következő jóízű apróságokat:

Bánffy beszéde olyan mint a kukac: se füle, se farka.

Az ész olyan, mint a pénz: szükség van rá, de nélkülözhető is, kivált nagyobb hivatalokban.

Szeless olyan mint a protekció: hajhásszák. A néppárt olyan mint a proféta: nagy jövőt ígér.

A szobor olyan, mint a korrupció: leleplezik.

Fából való vaskarikák:

Államsegélyt élvező kath. iskola.

Vallásszára törekvő felekezettelenség.

Nemes fegyverekkel küzdő kormánypárt.

Vegetarianus Szilágyi Dezső.

Őnézet. A káplár rászól a legénységre:

Holnap itt lesz az obester ur. Hátha valamit kommandiroz, azt úgy tegyék ám, akár csak én magam mondanám.

A torna-verseny rendező-bizottságának ülése.

A tornaverseny nagy bizottsága tegnap délelőtt tartott gyűlésén a következő bizottságokat alakította meg: Fogadó bizottság elnöke: dr. Bozók Alajos jogakadémiai igazgató. Bíráló bizottság elnöke: Nátafalusy Kornél tankerületi főigazgató. Szállásoló bizottság elnöke: Vidovics Bonaventura főreáliskolai igazgató. Élelmező bizottság elnöke: Stark Gyula. Ünnepegy rendező bizottság elnöke: Mezey Mihály. Diszitó és szerelő biz. elnöke: Kunz Gusztáv. Pénzkezelő biz. elnöke: Cziffra Gerő. Rendfentartó biz. elnöke: Rimler Károly. Egészségügyi biz. elnöke: Dr. Hoványi Ferencz. Minden bizottság megfelelő számú tagból áll. A bizottságok elnökei Beóthy főispán elnökletével a főintéző bizottságot képezik, a kiknek értekezése minden irányban egyöntetűvé teszi a működést.

Eddig a következő tanintézetek jelentették be részvételüket:

1. Kolozsvári róm. kath. gymn. 30 tanuló 2 tanár.
  2. Brassói m. kir. állami főreálisk. 25 tanuló 4 tanár.
  3. Aradi m. kir. állami főreálisk. 35 tanuló 1 tanár.
  4. Dévai állami tanítóképezde 25 tanuló 2 tanár.
  5. Nagy-Enyedi ref. főgymn. 40 tanuló 9 tanár.
  6. Fehértemplomi áll. főgymn. 30 tanuló 4 tanár.
  7. Nagyváradi kath. főgymn. 160 tanuló.
  8. Nagyváradi állami főreálisk. 40 tanuló.
  9. Aradi kir. főgymn. 24 tanuló 1 tanár.
- Összesen: 409 diák 23 tanár.

A versenyek jutalomdíjára legújabbán a nagyváradi »Tornakör« adományozott egy 120 koronás ezüst koszorút azon kikötéssel, hogy azt azon tanintézet kapja meg, mely kiképzés, fegyelem és összműködésben legkitünőbbnek fog bizonyulni.

A közönség köréből.

Nyílt levél

a város tekintetes tanácsához!

Az elmúlt hónapban, mikor városunk határában folyó Körös vize megáradt, a helybeli lapok egy-pár perczig foglalkoztak a veszélyvel, a mely napról napra erősebben fenyegeti Velence városrészben lakó polgárok vagyonát. Ezen vitális kérdés azonban több figyelmet is érdemelhetne s annál többet kellene vele foglalkozni s így minél hamarabb óhajtanó ezen veszély megállítására, a mi a közjót szívén hordozó hatóságoktól jogosan követelhető. Ezen jóhiszeműség által vezetettve fordulok városunk tek. tanácsához ama reményben lévén, hogy nem fognak bennünket engedni a veszély torkában, hanem abból — a mennyire lehetséges — ki fognak menteni.

Köztudomású dolog, hogy a Körös roppant károkat okoz nemcsak a Kolozsvári-utca felső részében levő házakban, hanem a velencei gazda közönség legelőjében, a róm. kath., gör. keleti és reform. egyházak tulajdonát képező szántóföldekben is úgy, hogy az említett földek közül egynéhányan már majdnem két-harmad

része el van pusztulva. Az oka pedig az, hogy az említett földek átellenében levő gazdák közül évről-évre beljebb verik a gátakat s az amugy is rakoncátlan Köröst ezáltal segítik a pusztításokban úgy, hogy a víz teljesen a bal partra van szorulva. Ha jól tudom, a belügyminiszter még az 1886. évben kiadott egy rendelet, mely szerint úgy a Tisza, mint annak mellékfolyói — így tehát a mi Körösünk is — szabályozandók. Nem tudom mennyiben tétetett elég ezen rendeletnek, de eddig még nállunk semmi eredmény.

A fentnevezett földek veszélyeztetésével a v.-velencei gazdák, a róm. kath., gör. keleti és reform. egyházak érdeke és existenciája van egybefűzve s ha fontolóra vesszük az ügyet oda jutunk, hogy a városi adó jó része a velencei lakosoktól foly be. Hogyha pedig a közterheket a jobb sorsban levő polgárokkal arányosan viseljük, méltán követelhetjük, hogy a hivatott közegek ne hagyjanak jelenlegi mostoha állapotunkban, hanem közös akarattal veszünk véget a fenyegető veszélynek.

Hogy jobban illusztráljam e veszélyt, nem tartom feleslegesnek megemlíteni, hogy a róm. kath. plébánosi javadalom 100 holdnyi földből alig van 50 hold, a gör. keleti lelkészéből elvitt a víz 20 holdat s a gör. keleti tanító javadalmazásul szolgáló 25 hold földből pedig 15 hold veszett el. Ily állapotban vannak a gazda közönség legelője és a reform. egyház földje. Az elveszett, illetve elmosott földek mind az ezen földekkel átellenben levő szőlős gazdák birtokában vannak, mi pedig — a károsok — napról-napra nyugodtan nézhetjük vagyonunk pusztulását s a hatóságok csak akkor fogják látni a veszélyt — a mi nem fog soká kézni — mikor a Körös vize mosni fogja az uttestet. A Körös oly idomtalan s veszélyes kanyarulatokat tesz, hogy pl. a gör. keleti lelkési földnél alig egy pár lépés széles de 15—20-szor hosszabb földnyelv nyulik be. Ezen úgy lehetne segíteni, hogy — a Körös régi medrébe volna visszavezetendő a térkép szerint s így kiki megkapná a sajátját, a Körösnek egyenesebb, veszélytelenebb folyása lenne a mint volt eddig s e mellett pedig a közelében levő földek is biztosítva lennének.

Ennyit akartam egyelőre a közjó érdekében nyilvánosságra hozni, kérvén városunk tek. tanácsát arra, hogy velünk egyetértve iparkodjunk a fenyegető nagy veszedelmet — a közjó érdekében — elhárítani.

Ama reményben, hogy a tek. szerkesztő ur b. lapjában helyet fog adni soraimnak, maradtam

Nagyváradi-Velenczén. 1895. május hó 3.

kiváló tisztelettel

Horváth Endre

gör. keleti lelkész.

Kérem a helyi katonai térparancsnoksághoz.

A Bóné-kut felé vezető sétatut a gyakorlatokra ki- és visszavonuló katonaság egész (két ölnyi) szélességében, a lovagló tisztek pedig a két mellékösvényt szokták igénybe venni, úgy hogy a közönség sem jobbra, sem balra nem tud kitérni, hanem kénytelen elvonulásukat a fákhoz simulva bevárni. A járó-kelők talán érdemelneek anynyi figyelmet, hogy a fasorok közt ne négyesen, hanem kettesben vezényeltesenek a katonák.

R. Pál.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.
A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

E G Y L E T.

A lövész-egylet ülése.

A nagyváradai polgári lövész-egylet választmánya f. hó 3-án délután 5 órakor a lövöldben ülést tartott. Az ülésen Mezey Mihály lövész-mester elnöke alatt jelen voltak: Ifj. Rimler Károly lövész-mester, Grunvald Henrik pénztárnok, Papp János titkár, Hegedüs Géza Rhédey-kerti felügyelő, Hollóssy Jenő gazda, Láng József számvizsgáló, Jankovich János jegyző, Bordé Ferencz, Heringh Sándor, Hoványi Géza, Molnár Lajos, Patzauer József, Ragány János, Stankovics József és Veingärtner Andor választmányi tagok.

Mezey Mihály lövész-mester megnyitja az ülést és előterjeszti a Rhédey-kert felügyelő bizottságának a közgyűlés elé terjesztendő javaslatát a Sport-tér kiépítése tárgyában. A javaslat szerint a Sport-térnek a tervezett csarnokkal együtt leendő fölépítése 21.500 forintba kerül, a mely összeg fődőzésére a következő anyagi erőket vétetnek igénybe: 4000 frt a kert-felügyelőség pénztárából, 15.000 forint önkéntes kölcsönkötvények alapján és a fennmaradó összegre pénzintézeti kölcsön. Ez összegre fedezetül szolgálnak a Rhédey-kert felügyelőségének megtakarított 4000 frt készpénze; 600 drb 25 frtos önkéntes kölcsönkötvény, a melyekre az aláírási ivatek május 25-ig közzélik és június 1-én befizetnek; végül a tornaverseny alkalmával fölmerülő bevételek és a Rhédey-kerti faskola bevételei. Az ülés az előterjesztést magáévá teszi és a közgyűlés elé terjeszteni határozza. Az aláírási ivatek fölövész mester és titkár bocsátják ki.

Fölvizsgálván a lövész-egylet belételeiben 1894-ben felmerült kiválóbb eseményekről szóló jelentés; az ülés egyhangulag a közgyűlés elé terjesztendőnek határozza.

Végül az ülés tanácskozássá alakulván át, határozattá megy, hogy a megüresedett lövész-mesteri helyre ifj. Tóth Ferencz, ennek helyére pedig a választmányban Kádár János hozatik javaslatba.

F e l h í v á s.

Felkéretnek a polgári lövészegylet tagjai, hogy f. hó 5-én vasárnap d. e. 10 órakor a városház tanácstermében tartandó évi rendes közgyűlésen, tekintettel: a Sport-tér és Pavillon építésének kiviteli fontosságára és módózatainak megállapítása czéljából mentől számosabban megjelenni sziveskedjenek.

Az elnökség.

M e g h í v á s.

A nagyváradai szépitési egylet f. évi május hó 5-ikén délelőtt 11 órakor a városháza nagytermében tartja rendes évi közgyűlését, egyletünk összes tagjait meghívjuk azzal, hogy a közgyűlés, mint másodizben összehívott ezuttal okvetlenül meg fog tartatni.

A közgyűlés tárgyai:

1. A választmány évi jelentése.
2. A számvizsgáló bizottság jelentése.
3. Az elnöki állás betöltése.
4. Az I. jegyzői s ügyészi állás betöltése.
5. A pénztárnoki állás betöltése.
6. A választmányból kilépő 11 tag helyeire új tagok választása.
7. Három számvizsgáló választása.
8. Dr. Sipos Árpád választmányi tag ur indítványa a »Biharmegyei régészeti és történelmi egylet«-nek megszavazandó adomány tárgyában.
9. Mezey Mihály választmányi tag ur indítványa az egyleti teendők ügyében.
10. Esetleges egyéb indítványok.

Nagyváradon, 1895. évi április 28.

Dr. Adorján Armin,
egyleti jegyző.

Sal Ferencz,
egyl. elnök.

SZINHÁZ.

A bányamester.

Operette 3 felvonásban. Irták West és Held. Fordította Márkus József. Zenéjét szerzette Zeller Károly.

— Nagyváradon először adatott 1895. május 4-én. —

Az évad első operette újdonságát hallottuk tegnap a szinkörben. A »Madarász« népszerű szerzőjének Zeller Károlynak Bécsben és Budapesten nem csekély népszerűsége vergődött »Bánya mester«-ében mutatkozott be ugyanis először a szintársulat operette személyzete.

A »Madarász« szép sikerén vérszemet kapott szövegírók s jórészt a zeneszerzők is fölöslegesen tartották e darabjukban a hatás újabb eszközein után járni, hanem egyszerűen ugyanazokból a helyzetekből és ugyanzen zenei színek-ből kombinálták össze elég ügyességgel a második, de nem épen javított kiadását a »Madarász«-nak.

Az ezerszer felhasznált helyzetekre és elcsépett zenei közhelyekre való örökös visszatérés, mely az újabb operette irodalmat oly felöltő módon jellemzi, szomorú következménye ugyan egyrészt e felemás műfaj eredendő bünének, de másfelől talán kissé azoknak a csekély hívatóságából is származik, a kik e téren jelesebb elődeik sikerére, azok tehetsége nélkül áhitoznak.

Mély tisztelet és becsület a Held és West urak librettógyártással foglalkozó czégének, de vajmi sovány íaivencziójukra vall, ha jóformán csak egy régibb szövegkönyv díszleteinek és jölmoezeinek a megváltoztatására szoritkoznak, mikor egy újat rendelnek náluk.

Az új darab meséje épen csak arra elég, naiv, hogy operettet lehessen belőle csinálni. Vannak a darabban élecek és szójátékok is, de majd mindegyik után felmerül lelki szeméink előtt a kérdés: vajjon mit lehet itt nevetni?

A mese különben a következő:

Egy kis német városkában e század első felében a lakosság férfi része bányászat czimén sörivás mellett sztrájkjal és kuglizással tölti az idejét, a nők pedig csipkeszövészel és karénekléssel foglalkoznak. Kiválik közülök a bányamester (Hunyady József), a ki vig ficzkó és pumpolási hajlammal erősbitett szerelmet érez egy csinos kis csipkeverő leány iránt (R. Réthy Laura.) Minthogy azonban minden valamire való operetteben a szölk és duettek mellett egy-egy quartett és quintett is kell, hát a bányamester és az ő Nellyje közé csöppen egy hazulról megszökött kaczkias grófkisasszony Comtesse Fichtenau (Sugár Aranka). Melléje kerül egy inkognitóban utazó hercegi vendége (Mezey Mihály), a kis bányavárosnak ki mint bányászgyakornok busás költekezéssel ápolja a derék bányamester és alárendeltjeinek mulatozó és sztrájkoló kedvét.

A bánya körül nem egészen rendben folyó bolgok megvizsgálására érkezik mindjárt a darab elején a helyszínére a bányagazgató (Fóris Pista), a kinek a Zwack néven kívül nem sok komikumot juttatott a szövegírók mostoha-sága. Épen csak a Fóris józü kupléi tudták a szegény rokkantat hárpia feleségéért megvigasztalni, kinek egyébként sablonos alakját néhány kaczajra fakasztó vonással ruházta fel Tolnainé.

Ezekkel a figurákkal járatták el a librettisták a hagyományos chassé-croisé, melyben a bányamester belehabarodik az álnéven rejtőz grófkisasszonyba, a bányagazgató ur meg a kis csipkeverő leányba, habár ennek a neve egy husz évvel ezelőtt elkövetett esinyjét idézi az emlékezetébe.

A II. felvonás alatt úgy fordul minden különös ok nélkül a dolog, hogy az elesapott bányamester (egészen a madarász módjára) az ő Nellyjét az inkognitóból ekkor már kivetkőzött herceg és bányabirtokos kedvesének gondolja, a grófkisasszonyt pedig, ki időközben a herceg jegyese lett, kalandornőnek leplezi le. Ennek azonban csak önön magára nézve van szomorú következménye, mivel a III. felvonásban, a hol a hercegtől az imént egy új ezüsttárna felfedezéseért kapott 3000 frtot már mind elverte, még egyszer szinpadra kell lépnie, jóllehet a II. felvonás elcsépett »Obersteiger« dala után ott már semmi keresni valója nincs. Azaz hogy

mégis van, mert még ki kell békülnie Nellykéjével, a minek a függöny úgy megörül, hogy a finale néhány lármás üteme közben siet legördülni, mivel végre az összes szereplő fiatal generációnak sikerült bele eveznie a házasság koldog révébe.

Az első felvonás unalmasságán csakis terjengő volta tesz túl, a második felvonás sokkal élvezhetőbb, a harmadik pedig — mint általában az újabb operetteknel szokás — a legsilányabb és a legrövidebb is.

Ami a zenei részt illeti, az ugyan azon keveréke a lágy, dallamos német »Gemüthlicheit«-nek és az itt-ott felesillanó pajkos zenei humornak, a mely Zellert nem egy fülbemászó kedves dallamra ragadja.

A hangszerelés majdnem mindenütt az egyes instrumentumok színével ügyesen bánni és mindeniket a kellő helyen és időben megszólaltatni tudó képzet és jóízlésű szerzőre vall, a kinek öt már eddigi műveiből is ismerjük. De a melódia forrás határozottan gyérebbs a »Bányamester«-ben már kevesebb azoknak a részleteknek a száma, a melyeket utcahosszat fütölnek és dalolnak, mihelyt egyszer hallották.

Az egész darab teli van keringőkkel, melyek között több igen csinos és dallamos, milyen például a II. felvonás végén ez a keringő, melyet a bányamester énekel s melyet »Obersteiger walzer« (»Oh ne duzzogj«) név alatt már régóta ismerünk, csak hogy ennek meg az a baja, hogy roppant hasonlít az »Üdvöske« II. felvonásbeli polkájához.

A különbség csak az, hogy amaz $\frac{3}{4}$, ez pedig $\frac{2}{4}$ taktusban van írva. Mellé sorakozik az első felvonásból a csipkeárúsnő kedvesen pikáns dala és a II. felvonásnak a férj vadászatot igen elmés humorral illusztráló harmasa. Úgyesen van még megalkotva a bányagazgató elleni összeesküvés részeseinek az »a capella« ismétlődő kara is.

A közreműködők közül Sugár Aranka (Fichtenau grófkisasszony) játéka és éneke igen élvezetes. Hangja tiszta és erős volt.

Réthy Laura (Nelli) a csipkés leány szerepét pompásan énekelte. Különösen az egyik keringőben csillogtatta érczes, üde hangját, mely lágyságából nem vesztett semmit sem azóta, hogy utóljára hallottuk Nagyváradon. Ráadásul még egy pompás betétet is énekel el, melyet háromszor megismételt. A közönség pedig viharos tapsokban adott kifejezést közélismeréseinek és tetszésének.

Tolnainé a bányagazgató élemedett koru, de ifju tüzzel bíró feleségét sok elmésséggel és vidámsággal személyesítette. Csak az volt a baja, hogy kissé tulszínezte anélkül is markáns szerepét.

Mezey Mihály (Rodorik herceg) szerepében erősen brillirozott érczes hangjával, helyenként jelentékeny hatással.

Hunyady József (Martin bányamester) jól énekel és nagy bensőséggel, habár néhol nem tudott jól belemeledni. A II. felvonásbeli keringője: »Oh ne duzzogj« azonban nagyon jól sikerült, jóllehet hangját kissé kivitte.

Fóris Pista (Zwack) a bányagazgató szerepét kitünően adta, kupléi pedig folytonos derültséget és tapsvihart idéztek elő. Tavaly óta határozott haladás észlelhető rajta.

Czakó (Stróh fogadó) és Súlyom (Dusel) kis szerepeiket elég ügyességgel töltötték be. A karszemélyzet is jól megfelelt feladatának.

A zsufolt ház közönsége a darabot elég jól fogadta, sőt a két primadonnát tapsokkal is bőven jutalmazta, kik a szebb énekszámokat készséggel megismételték.

Általában az új operette nálunk is meglets sikert aratott s aligha csalódunk ha benne keressük a saison legnépszerűbb kasszadarabját.

Heti műsor.

Hétfőn: »Három testőr« Herczegh Ferencztől.

Kedden: »Fedora« Sardou Viktor szinműve.

Szerdán: »A bányamester« Zeller Károly operetteje.

Csütörtökön: »Pry Pál« angol vigjáték. Pénteken: »Szikra« vigjáték és »Bajaz-zók« nagy opera.

Szombaton: Ugyanez.

Vasárnap, délután a »Zsidó honvéd« bohózat, este a »Hortobágyivirtus« népszínmű.

Fenti műsorból itélve a jövő héten érdekes színdarabokban lesz részünk gyönyörködni.

REGENY-CSARNOK.

Az apai vér.

Regény.

Írta: Edhor J.

(33)

Fordította: Veress Zsigmond.

(Folytatás.)

— Szegény, szegény Márton! — mormolá. Azután jelt adott a fiúnak, hogy menjen vele, — a fiutól követve gyorsan indult az erdei ösvényen le.

Alig tett egynehány lépést, midőn egy magas alak lépett elébe.

— Tisztelendő ur, ha lenne szives a gyermekét át adni, — mondá hevesen, mialatt vasmarokkal akarta megragadni a pap karjait.

A káplán önkénytelenül egyet hátra lépett s a kisgyereket szorosán kebléhez nyomta.

— Ki ön? — kérdé remegő, de szilárd hangon.

— Csendesesen! Vagy ide adja szónéklül, vagy... — s egy fénylő tör csillogott a visszatántorgó pap szeméi előtt.

— Adja ide a gyereket s erről az éjrről hallgasson. Akkor semmi sem fog önnel történni — mondá az idegen durva hangon.

— Alljon félre utamból szerencsétlen! A gyermek nem az öné.

Gyöngye zaj szakítá félbe e szavakat, a gyilkos törét a pap karjába dőfte.

Borzasztó átok kelt az ismeretlen ajakán s erővel magához akarta ragadni a kisedet. — Feltartóztatlanul dőfte törét a pap karjába, de még is ügyelt, ne hogy a karjaiban lévő csomagot találja.

A káplán térdeire roskadott. Emberfölötti erővel szoritotta a gyermeket kebléhez. Dühös viaskodás kezdődött. Küzdelem élet-halálra! Alig volt két óra ki lesz a győző.

— Istenem! küld angyalodat, hogy a gyermeket oltalmazza, — imádkozott a pap hangosan. Véresen terült el a földön. Karjai görcsösen karolták át a nyöszörgő gyermeket, melyet testével védett. — A vérvesztés s a testi erő hiánya daczára a gyermeket nem engedte, hogy a gróf elvegye.

Hangos, velőt és csontot rázó hosszas ordítás rezzé át ekkor a levegőt. Márton ordított, de nem emberi, hanem állati hangon.

— Vadállat! — kiáltá az idegen felegyenesedve, az éj csendjében figyelve, ha nem jön-e válasz a kiáltásra. Gyilkos dőfést irányzott a pásztor fiu felé. Ez ösztönszerűleg érezte, hogy veszély fenyegeti. S hátrálva egy bokorba ugrott, újból ismételte ordítását, mely a hegyeken titokzatosan verődött vissza.

Ekkor ismét átok hangzott az itáliai ajkáról. A gróf, mint egy vadállat ugrott a bokorba. Márton futni kezdett a lejtőn, ordítását mind-egyre ismételve, mialatt követője mindig nyomában volt. Csak pillanatokig tarthatott e hajtó vadászat. Daczára annak, hogy Márton nagyon jól ismerte a helyet és a környéket, mégis az idegen már-már elérte, mert a kettőjük közötti távolság láthatólag mindinkább kisebbedett. De az utóbbi vadállati ordítására a közelben figyelmesek lettek. Emberek közeledtek, kik azonnal oltalmukba vették a fiut. Sietve futott vissza az idegen oda, a hol a káplánt hagyta a gyermekkel. Eltévészette a helyet, vagy a káplán távozott el. Nem találta többé. A hosszas keresésre nem volt idő, mert a fiu hangos lármája által előhívott emberek gyorsan közeledtek; menekülnie kellett, ha azt akarta, hogy ne fogják el. A káplán a pásztor fiuval és örökbefogadott fiával meg volt mentve.

Ez volt Halden tanár életének első órája.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Bartha Miklós interpellációt már az összkormányhoz, a magyar miniszterelnök arczképeinek megfestése tárgyában. Ismertette Bánffy Dezső báró szándékát, kéri a miniszterelnöktől, hogy a névsorhól miért maradt ki Batthyányi Lajos gróf. Tévedés-e ez, vagy szándékosság? Ha szándékosság, úgy annak megrovására nincs elég erős szava. Batthyányi Lajos gróf V. Ferdinándnak volt miniszterelnöke. Ha V. Ferdinánd király volt, úgy Batthyányi Lajos miniszterelnök volt. Magyarazatot kér, hogy miért hamisítják meg a történelmet, — mi motiválja az összkormányt szándékában.

Az interpelláció közöltetni fog az összkormányval.

Gr. Apponyi A. Felolvassa a miniszterelnöknek Terényi interpellációjára adott válaszból azokat a részleteket, a melyek a Politische Correspondenz nevű félhivatalos lapnak az éjjel közzé tett nyilatkozatával homlokegyenest ellenkeznek. A magyar miniszterelnöknek e nyilatkozattal összefüggőleg történt váratlan elutazása, valamint az országos budapesti lapok mai magartása ennek a nyilatkozatnak olyan fontosságot kölcsönöz, hogy a magyar képviselőház méltán követelhet fölvilágosítást az iránt, hogy vajjon a P. C. közleménye csakugyan a külügyminiszter inspirációjából eredt-e? Ha igen, akkor áthidalhatatlan úr van a miniszterelnök és a külügyminiszter felfogása közt.

Szóló az ügynek kritikai méltatásához főtartja magának a jogot majd akkorra, midőn a miniszterelnök nr megadja a most felteendő kérdésekre a választ.

A képviselőház továbbá elvárhatja a fölvilágosítást arra nézve, hogy miben lépte túl Agliardi nunczius az ő hatáskörét; mert ha ez csakugyan diplomáciai akció tárgyává tétetett, akkor bizonyára konkrét adatokkal kellett ezt a vádat a Szentseknél beigazolni.

Végül tudnunk kell, hogy minő érintkezés volt a kormány és a külügyminisztérium között erre az inezidensre vonatkozólag és minő joggal mondhatta a miniszterelnök ur itt, hogy a lépések Rómában tényleg megtörténtek? —

Hogy ezeknek a kérdéseknek itt a házban tisztázást kell nyerniök, arra nézve szóló azt hiszi, hogy nézeteltérés nem lehetséges. Interpellációját a következő:

1. Minő alappal bírnak a »Polit. Correspondenz« című lapnak ama közleményei, melyek a miniszterelnök urnak Terényi képviselő ur interpellációjára adott válasza és a külügyminisztérium felfogása között ellentétet konstatálnak?

Hajlandó-e a miniszterelnök ur az ügynek most mér elkerülhetetlen tisztázása czéljából a következő kérdésekről tüzetes fölvilágosítást nyújtani?

a) Agliardi pápai nagykövet urnak mely ténykedésében vagy nyilatkozatában látta a magyar kormány a beavatkozást Magyarország belügyeibe?

b) minő érintkezések folytak az e részben teendő diplomáciai lépésekre nézve a magyar kormány és a külügyminisztérium közt és minő végeredménnyel?

c) különösen pedig mi alapon mondotta a miniszterelnök ur minapi válaszában azt, hogy e kérdést illetőleg a külügyminisztériummal egyetértés létezik és hogy a külügyminisztérium a római Szentseknél már megtette a magyar kormány által kívánt diplomáciai lépéseket?

Az interpelláció közöltetni fog a miniszterelnökkel.

Elnök jelenti, hogy Baross Gábor hamvai május hó 9-én fognak a mauzoleumban elhelyeztetni, kéri azon képviselőket, akik a szertartáson megjelenni óhajtanak, jelentsék be a ház elnökének e szándékukat.

Erdély Sándor igazságügyminiszter betervezi a budapesti büntetőtörvényszék felállításáról s a bünvádi perrendtartásról szóló törvényjavaslatokat.

Ülés vége 1 $\frac{1}{4}$ órakor.

A válság.

Budapest, május 4. (Saját tud. táv.) Kálnoky külügyminiszter beadta lemondását. Király Ő Felsege ma fogadta őt is, Jósika Samu bárót is. Bánffy hasztalan kért kihallgatást, legjobb esetben csak holnap nyer audienciát.

A szabadelvűek konsternációja leirhatatlan.

A képviselőház mai ülésén gróf Apponyi szemükbe vágta, hogy Hohenzolne előtt meglapulnak, Agliardival szemben fenegyerekek.

Az új kabinet.

Budapest, május 4. (Saját tud. táv.) A Bánffy távozása bevégzett ténynek tekinthető. A szabadelvűek gr. Csáky-kabinetben reménykednek és ekkor megmaradna gróf Kálnoky külügyminiszternek. A bécsi szintén liberális körökből kiszivárgott vélemény, hogy úgy Bánffy mint Kálnoky menesztetnek. A delegációkat elnapolják és már júniusban új képviselőválasztások lesznek.

A válságról.

Budapest, május 4. (Saját tud. táv.) Az O. Értesítő a miniszterelnök utazásáról a következő táviratot közli: B. Bánffy ma reggel Bécsbe érkezett. A délelőtt folyamán a miniszteri palotában hosszabb ideig konferált b. Jósika miniszterrel, kit a király délután fél 1 órakor külön kihallgatáson fogadott.

Kálnoky gr. lemondása.

Budapest, május 4. (Saj. tud. táv.) Határozott tény, hogy Kálnoky gr. benyújtotta lemondását. A »Fremdenblatt« ma esti lapja erre vonatkozólag azt állítja, hogy a külügyminiszter már május 2-án beadta lemondását. — Nevezett lapnak ebből a hírből következik, hogy miután a Politische Correspondenz csak az éjjel bocsátotta közre Bánffy ellen az ismeretes kommunikét, Kálnokynak erre lemondásának benyújtásakor a legfelsőbb helyről felhatalmazást kellett nyernie.

Gyász isteni tisztelet.

Budapest, május 4. (Saját tud. táv.) V. Ferdinánd nejeért, elh. Mária Anna királynéért ma délelőtt gyász istentiszteletek tartattak és pedig Bécsben az udv. pléb. templomban 11 órakor, melynél király Ő Felsege is megjelent; Budán a Mátyás templomban d. e. 10 órakor a tisztikar és a hatóságok képviselőinek jelenlétében.

Miniszterek párbaja.

Budapest, május 4. (Saját tud. táv.) Bécsi politikai körökben hire jár, hogy br. Bánffy olyan értelemben nyilatkozott, hogy bármiként végződjk is a válság, Kálnoky gróf külügyminisztert provokálni fogja.

Ebéd gazda nélkül.

Budapest, május 4. (Saját tud. táv.) Ma délben több politikai egyéniség volt a miniszterelnökhöz hivatalos. — Az ebéd megvolt a házigazda távollétének daczára, kinek tisztét Fejérváry br. vette át.

Közgazdaság.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. május 3.

Készáru üzlet. Malmaink ma erélyesebben foglalkoztak és 5 krral emelkedett árak mellett 30.000 q. hazai búzát szereztek meg. Külföldön az irányzat ismét kedvezőbb színezetet öltött és a búzabirtokosok visszatartóbb álláspontot foglalnak el.

Idegen búzában nem volt forgalom.

Rozs irányzata változatlan, 5.95—6.— forinton adott el.

Arpa irányzata nyugodt.

Tengeri irányzata változatlan.

Zab irányzata esendes. Elkelt: 200 q. 7 frt, 100 q. 6.93 1/2 frt. 100 q. 6.90 készpénzfizetés ellen.

II. Határidő üzlet. Amerika ma 2 centnyi áremelkedéssel lepte meg a világot, mely változást a >visibel supply< újabb apadásával és egy a búzavetésekben kárt okozó fereg megjelenésével indokolták.

Előfordult kötések: buza tavaszra 7.24—7.28 frt, buza május—júniusra 7.20—7.28 frt, rozs tavaszra 6.—6.05 frt, tengeri máj.—jun. 6.89—6.94 frt, zab tavaszra 6.52—6.62 forint, szept. okt. 6.14—6.17 frt káposzta-repce augusztus—szeptemberre 10.50—10.60 forint.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, május 3. Készlet: 160.352 drb. Urasági öreg kővér I. rendű: 44 1/2—45 kr.; közép: 44—44 1/2 kr.; süldő kővér: 47—48 kr.; sovány: 45—46 kr.; román: —.; Szorb kővér 46—46 1/2 kr.; könnyű 44 1/2—45 1/2 kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén: 1895. május 4-én.

Magyar aranyjárdék 4%	123.—
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	126.—
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	104.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	125.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	99.—
Italmérési jog megváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölesön	162.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	149.50
Osztrák járadék papírban	101.25
Osztrák járadék ezüstben	101.25
Osztrák járadék aranyban	123.50

Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1083.—
Magyar hitelbank részvény	458.—
Osztrák hitelintézet részvény	397.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	426.25
20 frankos arany (Napoleon d'or)	969.—
Német birodalmi márka	59.85
London vista	122.40
Paris vista	48.50
20 márkás arany	11.96

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Vasárnap, 1895. május hó 5-én

Délután fél 4 órakor, leszállított helyárrakkal, bérlet-szünetben

Nagy bérlet-szünet. I. Kis bérlet-szünet.

II. Rákóczy Ferencz fogsága.

Eredeti történeti dráma 5 felvonásban. Irta: Szigeti E.

Az előadás kezdete fél 4, vége fél 6 órakor.

Nagy bérlet 3-ik szám. I. Kis bérlet 3-ik szám

Páros.

Páros.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal, bérletfolyamban másodszer:

A BÁNYAMESTER.

Operette 3 felvonásban. Irták: West és Held. Zenéjét szerzette: Zeller Károly. Fordította: Márkus József.

SZEMÉLYEK:

Rodorik, herceg	Mezey Mihály
Fichtenau, grófkisasszony	Sugár Aranka
Zwack, bányavezető	Fóris Pista
Elfrida, felesége	Tolmainé
Dusel irnok	Sólyom Lajos
Martin, bányamester	Hunyady József
Nelli, csipkeverő leány	R. Réthy Laura
Ströh fogadós	Csatár Győző

Bányászok. Polgárok. Ünnepi vendégek. Bányásznövényedékek. Bányászzenekar. Csipkeverő leányok. Tört. egy német városkában, a század első felében.

Kezdeté fél 8 órakor.

Holnap hétfőn, 1895. május hó 6-án, bérletfolyamban:

A HÁROM TESTŐR.

Herceg Ferencz vigjátéka.

NYILTTÉR.

FEKETE és kék KAMGARN
öltönyök 15 frt,

divatos Cheviot öltönyök 12
és 17 frtért kaphatók.

NEUMANN M.

férfi-ruha-üzletében
Nagyváradon

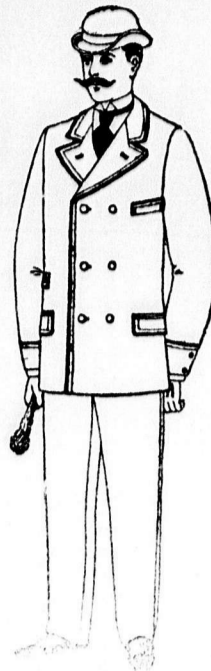
csakis Bémer-tér, Kishídő.

(Czégemet hasonnevű
czéggel kérem össze nem
téveszteni.)

Videki megrendelések után-
vét mellett eszközöztetnek.

Meg nem felelő árak szíve-
sen kieserültenek.

36—75

BANK-IRODA.

Pénzkölcsönök.

Azon kis- és nagybirtokosok, háztulajdonosok, vagy egyéb fekvőségek birtokosai, kik 4%-os kölcsönt törlesztésre óhajtanak felvenni, forduljanak **LÖVINGER J. JÁNOS** irodájához (Nagyvárad, Kapuczinus-utca 68, Stépan-ház.); ugyanaz értesíti a t. közönséget, hogy a kölcsönök 300 forinttól kezdve bármely összegig vehetők fel. Minden a bank szakmába vágó tárgyak nálam kaphatók.

(106 1—0)

Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett!

Végeladás!

Miután a helybeli piacon a **Deutsch K. I.**-féle házban levő üzletünket felhagyjuk, illetve új üzletünkkel egyesítjük, kényszerítve vagyunk a régi üzletben felhalmozott fölösleges árut,

SZOLID ALAPON VEZETETT

VÉGELADÁS

utján értékesíteni, minek folytán *vásznak, asztalneműek, fehérneműek, férfi- és női ruhaszövetek, függönyök, ágy- és asztalterítők, butorszövetek* stb.

mélyen leszállított árak

mellett adatnak el.

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

(103) 3—20

NAGYVÁRAD, Szent-László-tér.

Állványok eladók

Kunz József és Társa czég

Szent-László-tér,

DEUTSCH K. I.-féle házban levő üzletben.

Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett!

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Feltünő női confectioné ujdonságok

az 1895-iki tavaszi idényre!

u. m.: capes, gallérok, jaquetok és esőköpenyek

a legjutányosabban beszerezhetők fönti czégnél.

Kiterjedt üzleti összeköttetések, valamint **gyár- és export-üzletünk** folytán azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy velünk e szakmában

ugy jutányosság, valamint izlés tekintetében

egyetlen czég sem versenyezhet.

(75) 19-20

A t. hölgyközönség saját érdeke üzletünket meglátogatni.

Alapított 1865-ben.

Budapest, Károly-körút.

Debreczen, Fő-piacz.

TÓTH LAJOS

Hardtmuth-féle porcellán és majolika,

ugyszintén saját készítményű

tűzálló kályha, kandalló, takaréktűzhely és fürdőkád

NAGY RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Kis-Fürdő-utca 466. szám a. (Saját ház.)

TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS:

Van szerencsém becses tudására hozni, miszerint Nagyváradon, Kis-Fürdő-utcán (saját ház) évek óta fennálló **KALYHA-RAKTÁRAMAT** megnagyobbítottam és a Hardtmuth (Budweis) czéggel való előnyös üzleti összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok, hogy ugy a saját, valamint a külföldi gyártmányu legjobb minőségű

kandallók, kályhák, takaréktűzhelyek és fürdőkádak

készítését a legolcsóbb árak mellett eszközölöm és árusítom el.

Régi kályhák, takaréktűzhelyek átrakását és javítását pontosan teljesítem. Ez alkalommal felhívom becses figyelmét

a Hardtmuth-féle kályhák, kandallók, takaréktűzhelyek és fürdőkádakra,

melyekből helyben kizárólag *csak én vagyok jogosítva raktárt tartani.*

Ennélfogva ugy a helybeli, valamint a fővárosi czégek bármelyikevel csin, választék és olcsóság tekintetében versenyzem.

Kályháim jósága, tartóssága és fűtő képességeért teljes szavatosságot vállalom.

Elvem törekvésemmel oda juthatni, hogy a mai előhaladott korszallem igényeinek jöminőségű és izletes kivitelben, megfelelő szolid árak és pontos kiszolgálással megfelelhessenek.

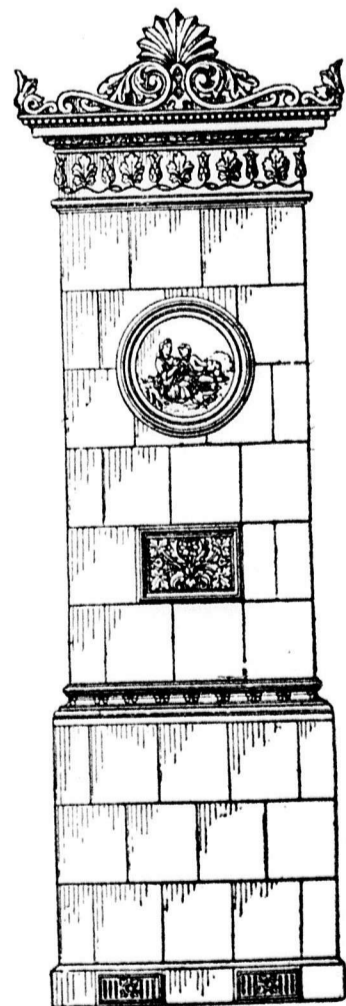
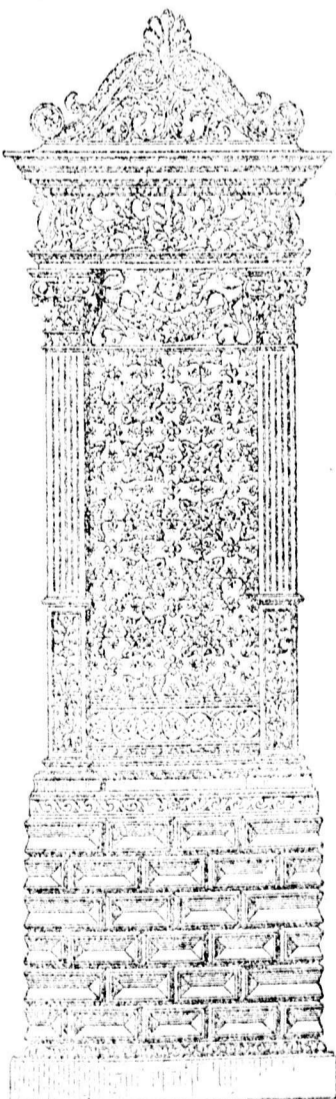
Azon reményben, hogy e nembeli szükségleteit nálam fogja beszerezni, becses pártfogását kérve, maradok

kitünő tisztelettel

Tóth Lajos,

kályhás.

(85) 7-25

Háziasszonyok figyelmébe!

Több oldalról tett felszólamlások a *padlózat-mázakra*, arra indítottak, hogy igyekezzem az eddigi gyártmányokat túlszárnyalni. Nagy fáradozásaim után sikerült feltalálnom egy oly

SZOBAPADLÓ-LACKOT,

amely az összes bel- és külföldi gyártmányokat felülmúlja és melyet három legkedveltebb színben hoztam forgalomba. És miután azt tiszta anyagból készítem, ugy fényre, mint tartósságra a legjobbnak ajánlhatom.

BOROSTYÁN SZOBA-LACKOT . . . 90 kr., 1 frt 40 kr. | SCHWEICZI PARQUET-FÉNYMÁZ 1 kilo . . . 1 frt 80 kr.
SPIRITUSZ SZOBA-LACKOT . . . 1 frt 10 kr., 1 frt 50 kr. | (GLAZUR) ZOMÁNCZ 1 kilo . . . 1 frt 10 kr.

Végül mindenféle **FESTÉK, KENCZÉK, BRONZ** és **ECSETEKET** legolesőbb árban.

(73) 15—20

Kiváló tisztelettel

BERKES BERTALAN,

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

ERŐDI H.

czukrászata

Renoválás következtében néhány napra a
színházi kioszkba

tételet át, a hol ugy mint eddig a n. é. közönségnek mindennel szolgálatjára áll.

Rendelések azonban az üzlet helyiségben is felvállaltatnak.

Teljes tisztelettel

Erődi H.

(100) 6—6

Tejeladás.

A nagyváradai I. sz. káptalani uradalom micskei gazdaságából naponként literes és félliteres bedugaszolt palackokban, kifogástalan minőségű, egészséges tej fog Nagyváradra a vevők részére beszállítani.

Megrendelést elfogad az uradalom központi irodája Barátok-utca 854. sz. a. s ugyanott az eladás feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,

uradalmi igazgató.

(2) 23—0

Ruha-megőrzés.

Tudatom a n. é. közönséget, hogy elfogadok mindennemű **szőrme- és téli ruhák**

nyári megőrzését

jutányos árért és azoknak pontos kezelését felelősség mellett teljesítem.

Tisztelettel

HORVÁTH JÁNOS,

szücs-mester

Nagyvárad, Fő-utca, volt Polikán-féle üzlet (98) 3—3 mellett.

Műhely: N.-Magyar-utca 332. (saját ház.)

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!

LEGUJABB KALAPOK.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a Déri-házban volt **czipő-üzletünket áthelyeztük** és a Zöldfa-utca

Dr. MUNK-féle bazár-épületben

egy a mai kornak megfelelő **URI**

DIVAT-ÜZLETET

rendeztünk be.

Különlegességek Pless Vilmos cs. és kir. udvari kalapgyárából.

Angol és olasz kalapok főraktára.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árak!

Ingek, gallérok, nyakkendők, harisnyák, selyem- és bőrkesztyűk, saten- és francia Batist-ingek, illatszerek, pénz- és szivartárczák, esőernyők, sétapálczák stb.

!! Legnagyobb raktár férfi-, női- és gyermek czipőkben !!

MEGLEPŐ OLCSÓ ÁRAK!

Nádor L. és Társa, Nagyvárad.

(90) 7—10

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöztetnek.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!